

"Səs" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

Nº 097 (7022)

1 iyun 2024-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

Adı rüşvət ocağı - AVRÖPA...

**"Azərbaycan
iqlim dəyişmələrinin
fasadlarına qarşı mübarizədə
fəal iştirak edir"**

**Qocalan Azərbaycan: Uşaqpulu
kima və niyə verilməlidir?**

**Cəmil Həsənli ikili
vətəndaşlıq istəyir**

**Mirzoyanın
Metsamor
yalanları...**

11

**Vəd və əməl:
uğurla icra
olunan sosial
dəstək**

12

**Bütöv Azərbaycanın sağlam
gələcəyi olan uşaqlar**

Prezident İlham Əliyev: "Uşaqlar cəmiyyətimizin sabahıdır"

2

9

9

7

Bütöv Azərbaycanın sağlam gələcəyi olan uşaqlar

Prezident İlham Əliyev: "Uşaqlar cəmiyyətimizin sabahıdır"

Bu günün körpəsi, uşağı sabahın qurucusu, yaradıcısıdır. Hər bir ölkənin gələcək inkişafı məhz onlardan asılıdır. Odur ki, onların sağlam mühitdə böyüməsi, tərbiyə alması üçün dövlətimiz tərəfindən tədbirlər görülür. Bu qayğı sağlam düşüncəli, sağlam ruhlu, sağlam vücuđlu insanların yetişməsi ilə yanaşı, onların vətənə bağlı, vətən sevgili vətəndaş kimi böyüməsinə xidmət edir. Təbii ki, yetişən nəslin xalqa bağlı şəkildə böyümələri ve formalamaşmaları hər bir dövlət üçün prioritet məsələdir.

Bütün dünya ölkələri 1 iyun tarixini Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi qeyd edir. Yarım esrən artıq tarixi olan bu gün 1950-ci il iyunun 1-de BMT Baş Assambleyası tərəfindən təşkil olunan "Qadınların Beynəlxalq Konfransı"nda uşaq hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı təkliflər səslənilər. Ele həmin tədbirdə də, 1 iyun tarixini uşaqların beynəlxalq müdafiəsinə həsr etmək qərara alınıb. Bundan sonra iyunun 1-i Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi tarixe düşüb. BMT-də Uşaq Hüquqlarına dair Konvensiya qəbul edilib və Uşaq Hüquqları Konvensiyası - BMT tərəfindən qəbul edilmiş bir saziş olaraq, dünyadan hər bir yerində yaşayan uşaqların Konvensiya ilə müəyyən edilmiş hüquqlarını təmin edir.

Dünyanın eksər ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da qeyd edilir. Bütün demokratik dövlətlərdə olduğu kimi, Azərbaycanda da uşaq hüquqlarının qorunmasına xüsusi önem verilir. Ölkəmizdə müasir uşaqların problemlərinin həlli, onların hüquqlarının qorunması kimi məsələlərin zəruriliyini nəzərə alaraq, elverişli mənəvi və sosial mühitin yaranması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

ÜĞURLU DÖVLƏT PROGRAM VƏ LAYİHƏLƏRİ

Azərbaycan müstəqillik dövründə, uşaq hüquqlarının qorunması və cəmiyyətimizin bu sahəde maarifləndirilməsi sahəsində çoxsaylı layihə və proqramlar həyata keçirib. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 1998-ci il avqustun 24-də "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun təsdiqi ilə bağlı imzaladığı Fərmanı uşaqların hüquq bərabərliyi, vicdan, söz və məlumat azadlığı, yaşamaq və inkişaf etmek, tərbiyə almaq, şəref və ləyaqətinin müdafiəsi hüquqlarının təmin olunmasında böyük əhəmiyyət malikdir. Bu sənəd cəmiyyətdə uşaqların müdafiəsinə və onların inkişafına xüsusi təkan oldu. Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyaları əsas götürülərək, müasir dövrdə uşaq və gənclərin vətəndaşlıq, vətənpərvərlik və mənəvi-əxlaqi tərbiyə sisteminin hüquqi əsası formalasdırılmış və normativ mənbə kimi bir sira proqramlar qəbul edilmişdir. Uşaq siyasetinə xüsusi diqqət yetirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən bu sahədə bir sira uğurlu dövlət proqramları və layihələr reallaşır.

Uşaq siyaseti ilə bağlı Prezident İlham Əliyevin Fərmanı ilə "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti Qaydası" təsdiq edilib. Qaydalar uşaq sahəsində nəzarətin gücləndirilməsi, müvafiq dövlət orqanlarının uşaq sahəsində fəaliyyət

ətinin əlaqələndirilməsi baxımından, xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarəti" Azərbaycan Respublikası Aile Məcəlləsinin 51.7-ci madəsine uyğun olaraq, uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dövlət nəzarətinin təşkilini və həyata keçirilməsini tənzimləmiş oldu. Dövlət nəzarətinin məqsədi uşaqların Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş hüquqlarının və mənafələrinin qorunması, uşaq hüquqlarının təmin edilməsi üçün elverişli mühit yaradılması idi. Eyni zamanda, uşaq hüquqlarının pozulmasına səbəb olan halların qarşısının alınmasında əhəmiyyətli bir sənəddir.

CƏMIYYƏTIMİZİN ZƏRİF VƏ KÖVRƏK NÜMAYƏNDƏLƏRİN YARADILAN ŞƏRAİT

Istedadlı uşaqların yaradıcılıq imkanları-

ma prinsipi əsasında perinatal yardım islahatlarının davam etdirilməsi, doğuşayardım tibb müəssiselerinin maddi-texniki bazasının gücləndirilməsi, uşaqlara, o cümlədən yenidoğulmuşlara, körpələrə göstərilən tibbi xidmetin keyfiyyət və səmərəliliyi yaxşılaşdırılır. Zəruri vəzifələrin həyata keçirilməsi davam etdirilir.

Həmin tədbirlərin davamlılığının təmin edilməsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2013-cü il 10 dekabr Sərəncamı ilə

keçirdiyi "Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb", "Təhsilə dəstək", "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı", "Talassemiyazız həyat naminə", "Kor və zeif görən insanların İKT-ye çıxışının təmin edilməsi" layihələri, məhz uşaqların fiziki və mənəvi sağlamlığı, yetkin bir şəkildə formalamaşması istiqamətində həyata keçirilir. Fond tərəfindən "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı programı" çərçivəsində aparılan əsaslı təmir və yenidənqurma işləri cəmiyyətdə əks-səda yaradıb. Bu gün uşaq və gənclərin mənəvi və əxlaqi, vətəndaşlıq və vətənpərvərlik tərbiyəsi üçün bütün tədbirlər həyata keçirilir. Bundan başqa, onlarda milli mədəniyyətimizə maraqlı, ümuməbsəri və milli dəyərlərin mənimşənilməsinə olan təlebat, bedii zövq və incəsənətə meyil, cəmiyyət həyatında iştirakın formalamaşmasına hərətəflı yardım göstərilir.

ERMƏNİ VƏHŞİLİYİNİN QURBANINA ÇEVİRİLƏN UŞAQLAR

Əlbəttə ki, bu gün Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi günündə erməni vəhşiliyinin qurbanına çevrilən uşaqları qeyd etməliyik. 44 günlük Vətən müharibəsində biz erməninin vəhşi simasını bir daha görmüş olduğumuz. 30 ilə yaxın bir zamanda beynəlxalq hüququn tələb və təkidlərinə məhəl qoymayan beynəlxalq konvensiyalara zidd topladığı silahlarda 44 günlük müharibədə Gəncə, Tərtər, Mingəçevir kimi yerlərdə məlki əhalinin kompakt yaşadığı ərazilərə raket zərbələri endirməsi Ermenistan hökumətinin tecavüzkar, terroru simasında xəber vermirmi? Qocaya, cavana, uşağı qıyan erməni müharibə qanunlarını belə pozaraq çirkin niyyətləri ilə tarixən nəye xidmət etdiklərini bir daha göstərdi. Azyaşıya qıyan, onu yetim qoyan, insanları şikət, kor edən, əsil edən, bir ailənin faciəsini qatili olan erməni. 1994-cü ilde atəşkəs rejiminin elan olunmasına baxmayaraq, ermənilər Vətən müharibəsinə qədər 30-dan artıq azərbaycanlı uşaq erməni terrorunun qurbanı oldu. Onlardan 13-ü həlak olub, 19-u isə yaralanıb. 2 yaşı Zəhra Quliyeva da erməni vandalizminin qurbanına çevrildi. Bu, ne insanlığa, ne də beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən qəbul edilən hüquqi normalara siğir. İnsan hüquqları sahəsində mövcud beynəlxalq sənədlərə məhəl qoymayan Ermənistən müharibə zamanı məlki əhalinin qorunması haqqında 1949-cu il 12 avqust tarixli Cenevre Konvensiyasının, BMT-nin Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyasının və digər sənədlərin müddəələrini kobud şəkildə pozub. Vətən müharibəsi dövründə 12 nəfər uşaq həlak olub. Beynəlxalq konvensiyaları pozan ermənilər qanun qarşısında məsuliyyət daşıyırlar. Bu gün Azərbaycan xalqı qalib xalqdır. Her qarışına qan axıdilan müqəddəs torpaqlarımız azad nəfəs alır. Bu torpağın gələcək qurucuları bu günün məsum uşaqlarıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin vurğuladığı kimi, "Uşaqlar cəmiyyətimizin sabahıdır".

BAYRAMINIZ MÜBARƏK, ƏZİZ UŞAQLAR !

Zümrüd BAYRAMOVA

nın inkişaf etdirilməsi də diqqət mərkəzindədir. Bu məqsədlə Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2006-ci ilin aprelində "Xüsusi istedadlı malik olan uşaqların (gənclərin) yaradıcılıq potensialının inkişafı üzrə Dövlət Programı (2006-2010-cu illər)" bu istiqamətde uğurlu addımlardan oldu. Azərbaycan Respublikasının Nazirler Kabinetin tərəfindən isə "Azərbaycan Respublikasında xüsusi qayğıya ehtiyacı olan (sağlamlıq imkanları məhdud) uşaqların təhsilinin təşkili üzrə İnkışaf Programı (2005-2009-cu illər)" uşaqlara ayıran diqqətin daha bir təzahürüdür. Cəmiyyətimizin zərif və kövrək nümayəndələri olan uşaqların sağlamlığı üçün bu gün ölkəmizdə hər cur şərait yaradılıb. Uşaqların qidalanmasının müdafiəsi sahəsində dövlət siyasetinin əsas istiqamətləri kimi, uşaqların qidalanması ilə bağlı məqsədli dövlət proqramları hazırlanaraq həyata keçirilib. 2006-2010-cu illəri əhatə edən "Ana və uşaqların sağlamlığını qorunması üzrə Tədbirlər Proqrammı" çərçivəsində əhəmiyyətli islahatlar aparılıb. 2014-cü il 13 iyun tarixində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən imzallanmış "Ana və uşaqların sağlamlığını yaxşılaşdırılmasına dair 2014-2020-ci illər üçün Dövlət Programı"nın təsdiq edilmesi barede" Sərəncam da genç nəslin sağlamlığının yüksək səviyyədə qorunmasına xidmət edir. Proqram çərçivəsində respublikamızda ana və uşaqların sağlamlığının qorunması sahəsində tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, həmcinin kadıhazırlığının gücləndirilməsi, regionallaşdır-

təsdiq olunmuş "Uşaqların icbari dispanserizasiyadan keçirilməsinə dair Dövlət Proqramı" da bu sahədə əhəmiyyətli rol oynadı. Bu Dövlət Proqramı uşaqlar arasında xəstələnmənin, habelə sağlamlıq imkanlarının məhdudluğunu və ölümün səviyyəsinin azaldılmasında əhəmiyyətli rol oynayıb. Görülən işlərin davamı olaraq "Körpələrin və erkən yaşı uşaqların qidalanması haqqında" Qanununun tətbiqi haqqında Respublikası Prezidenti Fərman imzalayıb. Qeyd edək ki, bu gün qədər ki, rəsmi dövlət sənədləri əsasında körpələrin və erkən yaşı uşaqların ana südü ilə qidalanmasının təbliği və müdafiəsinin başlıca istiqamətləri, sünə qida məhsullarının istehsalı, idxali, reklamı və satışına nəzarətin təşkilatı-hüquqi əsasları müəyyən edilib, bu sahədə yaranan münasibətlər tənzimlənib. Sünə qida məhsullarına dövlət nəzarəti teşkil olunub, uşaqların ana südü ilə qidalanmasının müdafiəsi məqsədi ilə analara maddi, hüquqi, tibbi-sosial təminat verilib.

UŞAQLARIN VƏTƏNPƏRVƏRLİK TƏRBİYƏSİ

Bu gün Ulu Öndər Heydər Əliyevin ideyalarını əməli fəaliyyəti ilə yaşıdan Heydər Əliyev Fondu tərəfindən də genişmiyən tədbirlər həyata keçirilir. Belə ki, fond xüsusi qayğıya ehtiyacı olan, valideyn himayəsində məhrum olan uşaqlara diqqət və qayğı ilə yanaşır. Ölkəmizdə uşaq hüquqlarının təmin olunması, onların istedadının üzə çıxarılması istiqamətində silsile tədbirlərin keçirilməsinə təkan verir. Fondu həyata

Adi rüşvət ocağı - AVROPA...

Avropa parlamenti növbəti rüşvət qalmalı ilə üz-üzə qalıb. Belçika polisi parlamentin ofisində "Russiagate" işi ilə bağlı axtarış aparır. Hesab edilir ki, Avroparlamentin deputatlarına Rusiya təbliğatının "Avropanın səsi" saytı vasitəsilə aparılmışına görə rüşvət verilmiş. İddialara görə, araşdırma mərkəzləri Avropa Parlamentinin deputatlarına "Avropanın Səsi" internet saytı vasitəsilə Rusiya təbliğatını təşviq etmək üçün pul alıblar. Polis reydləri Brüsseldəki şəxsi iqamətgahda, Avropa Parlamentinin Strasburq və Brüsseldəki ofislərində keçirilib.

Diger mənbənin verdiyi məlumatə görə, Brüsseldəki şəxsi iqamətgahda, Avropa Parlamentinin Strasburq və Brüsseldəki ofislərində aparılan axtarışlar "Avropanın Səsi" internet saytında Rusiya təbliğatını təşviq etmək üçün Avropa Parlamentinin deputatlarına müraciət edildiyi və onlara pul ödənildiyi iddia edilən "Russiagate işi" ilə bağlıdır. "Avropa Parlamentinin müvafiq əməkdaşının bunda mühüm rol oynadığına dair əlamətlər var" deyə Belçika hüquqmühafizə orqanları bildirib. Həssas məsələni müzakirə etmək üçün anonimlik icazəsi

Əminliklə demək olar ki, araşdırmlar yeni faktları üzə çıxarıcaq. Bu hal Avropa Parlamenti ilə yanaşı bir çox ölkələrin parlamentlərində də mövcudur. Bəzi qüvvələr eyni üsullardan istifadə edərək öz istəklərinə nail ola bilirlər. Məsələn, ABŞ-da bunun adı lobbiçilikdir və qanuni fəaliyyət hesab edilir. Ancaq eyni vəziyyət Avropa üçün keçərlidir. Fransa parlamentində olan zəngin erməni diasporu ölkənin siyasi qərarlarına öz təzyiq və təsirini rüşvətlə göstərir. Hazırda Avropanı ağır vəziyyətindən qurtulmaq istəyən

bildirilir. Almaniya mediası bu araşdırmların korrupsiya və rüşvətxorluqda şübheli biliñen Almaniya Xristian Demokratlar Birliyinin Türingiya vilayəti üzre lideri Mario Voigta qarşı yönəldiyini deyib. Bele ki, Voigt 2019-cu il seçkiləri dönməndə Avropa Xalq Partiyasında çalışıb. Bildirilib ki, müstəntiqlər Voigtin bu müddət ərzində nə qədər vəsait aldığını və ya məniməsiyini müəyyənləşdirməyə çalışıllar.

Avropa İttifaqının əsas qanunverici orqanı olan Avropa Parlamenti korrupsiya içində çəbalayırsa, gör ittifaqın özü nə gündədir.

gələn rüşvət qalmaqlı da məhz erməni lobisinin maliyyəsi ilə korrupsiyaya bulaşmış parlamentarilərin qəbul etdiyi qətnamələrlə bağlıdır.

Bəs AP-nin vitse-prezidenti, yunanıstanlı deputat Eva Kailin etdiyi konkret hansi cinayətdə ittihəm olunur? Məlum olub ki, Kaili də daxil olmaqla, saxlanılanlar rüşvət qismində külli miqdarda pul və müxtəlif bahalı hədiyyələr almaqla Qəterin xeyrinə qanunsuz lobbiçilik edərək Avropa Parlamentində qəbul edilən qərarlara təsir etməyə çalışıllar. İşlə əlaqədər 16 müxtəlif nöqtədə axtarış aparılıb və 600 min avro nağd pul aşkarlanıb. Növbəti axtarışlar zamanı isə çamadan və portfellərde 1,5 milyon avrodan çox nağd pul tapılıb. Bu, bir daha onu göstərir ki, rüşvətxorluq və korrupsiya Avropa institutlarında artıq sistemli xarakter alıb. "Transparency International"ın əməkdaşı AP-də korrupsiyanın miqyasının "dəhşət" adlandırıb.

Araşdırmlar onu gösterir ki, Eva Kaylinin rüşvət məsəlesi sadəcə aysberqın yalnız görünən tərifidir. Bu qadının işi sadəcə vəsitsəçilik olub, "ilanın başı" isə daha dərinəndir. AP-də fəaliyyət göstərən anti-Azərbaycan qrupu da bu çetenin tərkibindədir. Ermənistana dəstək eldə etmək istəyən, həmçinin qanunsuz biznes fəaliyyətini davam etdirmək niyyətində olan erməni oligarxlardan, mafiya başçılarından külli miqdarda rüşvət qəbul edənlər də onlardır. İşğal

verilmiş istintaqla tanış olan iki nəfərin sözlerinə görə, Belçika polisi mübahisəli siyasi partiya olan "Almaniya üçün Alternativ" (AfD) üçün çalışmış deputat kəməkçisinin elaqələrini araşdırır. Həmin şəxs hollandiyalı Avropa Parlamentinin üzvü, ifrat saçıçı Marsel de Graaffin yanında çalışıb.

AfD son aylarda bir sıra qalmaqallarla üzləşib və aprel ayında Avropa Parlamentinin yüksək rütbdə deputati Maksimilian Krahn kəməkçisinin həbsi ile nəticələnib. Alman səlahiyyətiləri Jian G. adlı kəməkçinin "Çin məxfi xidmətinin əməkdaşı" olduğunu bildiriblər. Bundan qısa müddət sonra Almanyanın Drezden dövlət prokurorları Krahn "Avropa Parlamenti deputati kimi fəaliyyətine görə" Rusiya və Çindən ödənişlər qəbul etməsi ilə bağlı ilkın araşdırmlara başlayıb. Bu ayın əvvəlində Belçika və Almaniya polisi casusluq təhqiqatı ilə eləqədar Krahn Avropa Parlamentinin ofisində axtarış aparıb. AB seçkilərində AfD-nin əsas namizədi olan Krahn casusluq və korrupsiya iddiaları, habelə nasist dövründə qalma Waffen-SS ilə bağlı son qızışdırıcı ifadələrdən sonra kampaniyani dayandıracığını və partiyasının liderlik şurasından istefə verəcəyini açıqlayıb. Avropa Parlamentinin sözçüsü davam edən təhqiqatla bağlı şərh verməkdən imtina edib, lakin səlahiyyətilərə ofise giriş imkanı verildiyini təsdiqleyib.

Avropa Parlamentində rüşvət qalmaqlı birbaşa qurumun və qite ölkələrinin imicinə böyük zərbədir. Avropa ölkələrində kifayət qədər siyasi korrupsiya faktları mövcuddur.

etə salan enerji layihələri ilə bağlı qərarlar məhz sözügedən üsullarla qəbul edilir. Bəzi Avropa banklarında məhz siyasi elitanı əle almaq üçün müəyyən vəsaitlərin aşkarlandığı barədə də məlumatlar var. Postsovət ölkələrdənəki ənənəvi korrupsiyadan fərqli olaraq, Avropa ölkələrində bu cür hallar çox məhərətlə həyata keçirilir. "Qoca qıtə"də korrupsiya bataqlığında olan nüfuzlu medianı da unutmaq olmaz. Hazırda baş verən olayların üzərindən sükütlə keçmək onların üzərindəki ciddi şübhələri dəha da artırır. Bəzi ölkələrdə siyasi institutlara, bəyənəlxalq təşkilatlara inamın itməsi də məhz bu qurumlarda mövcud olan korrupsiya şəbəkəsidir.

Qeyd edək ki, Avropa Parlamentinin sədr müavini Eva Kayli Belçikanın paytaxtı Brüsseldə Qəterdə keçirilən dünya çempionatı ilə əlaqəli korrupsiyaya görə saxlanılmışdı. Daha önce isə Belçika prokurorluğu polisin xüsusi əməliyyat keçirməsi və bu zaman keçmiş Avropa Parlamentinin deputatı və Beynəlxalq Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının prezidenti də daxil olmaqla 4 nəfərin saxlanıldığı barədə məlumat yaymışdı. Avropalılar demokratiyadan ağız dolusu danışırlar, amma cibləri rüşvətlə doludur. Avropa Parlamentində korrupsiya qalmaqlı bu gün də davam edir. Belçika və Almaniya polis orqanlarının nümayəndələri korrupsiya iddiası ilə bağlı təhqiqat aparmaq üçün Avropa Xalq Partiyasının (AXP) Brüsseldəki qərargahında olublar. Həmin yoxlamaların Almanyanın Türingiya şəhərində davam edən araşdırma ilə bağlı olduğu

Bundan əvvəl Yunanıstandan olan parlamentin sədr müavini Eva Kallil ilə yanaşı korrupsiyaya görə daha iki deputat da həbs olunub. İtalya, Almaniya, Fransa və Belçikadan olan deputatların bu işdə adları hallanır. Görünən odur ki, Avropa Parlamentində qalmaqla daha da böyüür. Başqalarını ittihəm edən orqan önce özü temiz olmalıdır. Korrupsiya əle bir bələdir ki, dünyanın heç bir ölkəsi hələ ondan qurtula bilməyib. Amma onun da bir həddi var. On azından qanunverici orqan ondan uzaq olmalıdır. Görünən odur ki, AŞ PA-nın Azərbaycanla bağlı çıxardığı qərar da rüşvətlə əldə edilən haqsız qərar olub.

Əslində avropalı siyasetçilərin rüşvət qalmaqları ile gündəmə gəlməsi sözügedən qurumun və ümumiyyətə, Avropa İttifaqının reputasiyasına ciddi zərbədir. Cənubi Avropa İttifaqı sosial-iqtisadi institut kimi böyük coğrafiyanı əhatə edən mexanizmdir. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, Avropa Parlamentində İslamafib, türkofob, Azərbaycanofob deputatların yer almazı təsəssüf doğuran məqamlardan biridir. Xüsüsilə, Vətən mühəribəsindəki qələbəmizdən sonra Avropa Parlamenti ölkəmizə qarşı qərəzli olaraq coxsayılı qətnamə qəbul etdi. Avropa parlamentariləri bir çox hallarda irəli sürülən qanun layihələri ilə tanış olmadan, onun mahiyyətinə vərmədən, regional spesifikasiyasını təhlil etmədən bu qətnamələrin lehine səs verirlər. Bu isə səriştəsiz siyasetçilərin işidir. Bele bir qurumun Azərbaycan haqqında çıxardığı qətnamələrin hüquqi təsir qüvvəsi yoxdur və onlar sadə kağız parçasından başqa bir şey deyil. Gündəmə

dövründə Qarabağda qanunsuz biznes fəaliyyətləri göstərmiş həmin oliqarxlardan əldə etdikləri qanunsuz sərvətin bir hissəsinə digər qurum və institutlara yanaşı Al məmurlarına da yönəldiblər. Avropa Parlamentinin komitəsinin Azərbaycanla bağlı sanksiya təklifləri də rüşvətlə əldə edilən bir qərardır. Avropa Fransa başda olmaqla hələ korrupsiyadan xilas ola bilmir. Onilliklər ərzində Avropada müxtəlif qurumların içine qədər sızmış erməni və yunan lobbiçiləri Azərbaycanın əldə etdiyi uğurları, bərpa etdiyi suveren hüquqları həzm edə bilər, reallıqlarla barışmaq istəmir.

Avropa Parlamentində baş vermiş korrupsiya qalmaqlanın başqa, bir sıra Avropa ölkələrində siyasi korrupsiya faktları kifayət qədərdir. Bunlar araşdırmlar neticəsində üzə çıxarılaçaq. Amma Avropa ölkələri məsələni bir o qədər də açılmamasını istəmir, lobbiçiliyin cinayət sayılmadığı barədə utopiyalar tirajlamaqla sudan quru çıxmaga çalışıllar. Məsələn, ABŞ-da bunu tam olaraq qanuni fealiyyət hesab edirlər. Avropa üçün isə eyni vəziyyət keçərlidir. Fransa parlamentində də varlı erməni diasporun pulu gücünə mandat əldə edən deputatlar var. Avropa banklarında məhz siyasi elitanı əle almaq üçün müəyyən vəsaitlərin aşkarlaşığı barədə də məlumatlar dolaşır. Keçmiş sovet ölkələrdənəki ənənəvi korrupsiyadan fərqli olaraq, Avropada bu cür hallar çox məhərətlə və ustalıqla həyata keçirilir. Qərb mediası da korrupsiyanın girdəbindən çapalayıb. Sifarişli məqalelərin dərci ənənəsi Avropadan geldiyini çox adam bilir.

V.VƏLİYEV

Azərbaycan son illər ərzində nümayiş etdirdiyi yüksək inkişaf tempi ilə yerləşdiyi regionda lider dövlətə çevrilib. Beynəlxalq və regional əməkdaşlığı sanballı təhfələr verən Azərbaycan iqtisadi gücünü, qüdrətini daha da artırmaqla yeni hədəfləri reallaşdırır və ölkəmizin təşəbbüsü, eləcə də istirakı ilə qlobal layihələr uğurla icra edilir. İnkışaf strategiyası nəticəsində Azərbaycan dünya miqyasında sabit və dayanıqlı iqtisadiyyatı, eləcə də böyük maliyyə resursları olan, qlobal enerji təhlükəsizliyinin təminatunda strateji rol oynayan dövlətə çevrilib. Bu inkişaf göstəriciləri ayrı-ayrı sahələrin parallel tərəqqisi fonunda özünü göstərir. Belə ki, ökəmizdə bütün sahələrdə olduğu kimi mülki aviasiya sahəsindən də sürətli inkişaf yan ötməyib.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 2006-cı il 18 may tarixli Sərəncamı ilə 2 iyun mülki aviasiya işçilərinin peşə bayramı kimi qeyd olunur. Bayramın məhz iyunun 2-də keçirilməsi isə Azərbaycanda ilk aviasiya qrupunun həmin gün yaradılması ilə əlaqədardır. Mülki aviasiyamızın teməli yaxın keçmişimizlə bağlı deyil. Bir əsrden artıq tarixi mərhələ var bu yolda. Belə tarixi olan Azərbaycan aviasiyası dünəndən bu gəne qədər keçdiyi yolda mərhələ-mərhələ inki-

Modernləşən Azərbaycan aviasiyası

şaf edib. Mənbələrdən bəllidir ki, Azərbaycanda ilk təyyarə uçuşları 1910-cu ildə Bakının səmasında baş tutub. Bu, rus aviatoru Utoçkinin "Farman" tipli aeroplana Balaxanı "şossesində" 4 gün ardıcıl olaraq həyata keçirdiyi uçuş olub. Azərbaycan aviasiyasının tarixi həmin zamandan yazılib. Maraq doğuran hadisədən sonra Azərbaycanda təyyarə uçuşlarının sayı sürətlə artmağa başlayıb və qısa zamanda

Bakıda və Yevlaxda aerodromlar tikilərək istifadəyə verilib. Azərbaycanın aviasiya tarixində uzaq məsafəyə ilk uçuş 1919-cu ildə həyata keçirilib. Azərbaycan mülki aviasiyası 1920-ci ilin aprelindən sonra SSRİ aviasiyasının tərkib hissəsi kimi fealiyyət göstərib. Bu dövrde Azərbaycan aviasiyası bir sıra məhdudiyyətlərlə qarşılaşsa da, müəyyən irəliliyişlərə də nail olub. 1938-ci il iyunun 2-də Mülki Hava Donanması Baş İdarəsinin əmri ilə Mülki Hava

Donanmasının Azərbaycan aviasiya dəstəsi yaradılıb. Mülki aviasiya ilə bağlı bu xronoloji ardıcılıq aviasiyanın keçdiyi yolu tarixinə həkk olub.

"HAVA LİMANI AZƏRBAYCANIN QAPISIDIR"

Qeyd edək ki, ötən əsrin əvvəllərində təmeli qoyulan mülki aviasiyamızın tarixini əks etdirən materialları araşdırarkən ikinci Dünya müharibəsi illərində bu sahədə əldə

edilən nailiyyətlər də diqqət çəkdi. Belə ki, ön cəbhədə, arxa cəbhədə azərbaycanlı hərbi təyyarəcilərimiz, aviatorlarımız, hərbi və mülki aviasiya sənayesində çalışan mütəxəssislərimizin rolü danılmazdır. Müharibə illərində Bakının Keşlə qəsəbəsində iki aviazavod fealiyyət göstəridi ki, fasilesiz işləyən bu müəssisələrdə "UTİ-4" və "YAK-3" tipli təyyarələr, habelə hidro-təyyarələr üçün xızəklər istehsal olunurdu.

Ardı Səh. 6

Modernləşən Azərbaycan aviasiyası

Əvvəli-Səh-5

Azərbaycanın mülki hava donanmasının tarixində yeni keyfiyyətli dövr ötən əsrin yetmişinci-səksəninci illərinə təsadüf edir. Respublikanın 11 rayonunda yeni hava limanlarının tikilməsi və ya yenidən qurulması fikrimizi əsaslandırır. Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi dövründə Naxçıvanda, Beyləqanda, Zaqatalada "Yak-40" reaktiv təyyarələri üçün sünə örtülü qalxma-enmə zolaqları salındı. Bakı və Gəncə hava limanları müasir naviqasiya vasitələri ilə təchiz edildi. 1971-ci ildə Gəncə Avia mühəssisi fealiyyətə başladı. Bütün bunlarla yanaşı, Gəncədə, Yevlaxda, Naftalandə, Naxçıvanda, Zaqatalada, Lənkəranda, Ağdamda, Ağstafada və Şəkide sünə örtülü uçuş-enmə zolaqları ilə təchiz olunmuş hava limanları tikildi. Daha sonra 1976-1980-ci illər üçün Azərbaycanda mülki aviasiyanın yüksək inkişaf tempini nəzərdə tutan program hazırlanırdı. Ümummilli Lider Heydər Əliyev sovet dövründə milli aviasiyanın inkişafında istediklərini tam həyata keçirə bilməsə də, müstəqillik dövründə bu sahədə olan arzulunu gerçekləşdirə bildi. Məlumatdur ki, sovet hakimiyyəti dağıldıqdan sonra hərbi əmlakın ve

Akademiyasına çevrildi. Milli kadrların hazırlanmasına xüsusi diqqət ayıran Heydər Əliyev "Mən xoşbəxtəm ki, artıq indi Azərbaycanın mülki aviasiyasının milli kadrı - azərbaycanlı təyyarəçilər, mühəndislər, mütəxəssisler vardır", - deyirdi. Akademiyaya 1998-1999-cu tədris ilində 11 ixtisas üzrə 276 nəfər daxil oldu. Bu gün akademiya Dövlətlərarası Aviasiya Komitəsinin mütəxəssislərin hazırlanması və təkmilləşdirilməsinə hüquq verən sertifikasiyata layiq görülüb.

Bu gün inkişaf səviyyəsi, maşın parkı və xidmət mədəniyyəti ilə seçilən milli aviadsiyicimiz "Azərbaycan Hava Yolları" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin təyyarələri Azərbaycandan çox-çox uzaq yollara dönya-nın 30-dan artıq şəhərinə uçur. Mütəxəssilərin qənaətine görə, dünyyanın müxtəlif nöqtələrinə sənişin daşımaları həyata keçirən güclü milli aviasirkətin mövcudluğu ölkənin yalnız nüfuzu hesab olunmur. Bu, eyni zamanda dövlətin iqtisadi, mədəni, humanitar siyasetinin möhkəm-lənməsinə müsbət təsir göstərir. Coxşaxəli marşrutların mövcudluğu Azərbaycanın iqtisadi potensialını və turizm imkanlarını ehemiyətli dərəcədə artırıma

Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportunu görürər. Bakı şəhərindən 20 kilometr şimal-şərqdə yerləşən məkanın VIP salonlarında və biznes-terminalında xidmətin nümunəvi təşkili, qonaqların qarşılıqlılaşması və yola salınması üçün xüsusi qrupların, təyyarələrin, nəqliyyat xidmətinin, uçuş heyətinin, təyyarə bələdçilərinin, aviasiya təhlükəsizliyinin, gömrük və viza xidmətinin təmin edilmesini və s. yüksək ölçülü ilə seçildiyini təsdiqləyir. Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportu coğrafi mövqeyinə görə Şərqlə Qərb arasında və Şimalla Cənub arasında transfer marşrutlar üçün regionda bir nömrəli hava limanıdır. Hazırda Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportundan London, Paris, Tel-Əliv, Ankara, Dubay, Roma, Moskva, Kiyev, Sankt-Peterburq, Vyana, Frankfurt və dünyyanın digər şəhərlərinə uçuşlar təşkil olunur.

QARABAĞIN HAVA QAPISI - FÜZULİ BEYNƏLXALQ HAVA LİMANI

Mülki aviasiya sahəsindəki uğurlar bize deməyə əsas verir ki, ölkəmizin coğrafi cəhətdən olduqca əlverişli mövqedə yerləşməsi ölkəmizin dünyyanın hava nəqliyyatı

imkan verir.

"Azərbaycan Hava Yolları" aviasirkəti ICAO, IATA, ECAC, Dövlətlərarası Aviasiya Komitəsi kimi tanınmış mülki aviasiya birliliklərinin üzvüdür. Onun təyyarələri dünyyanın onlarla şəhərlərinə müntəzəm uçuşlar yeri-ne yetirir, Aviasirkətin uçuşlarının təhlükəsizliyinin artırılmasına daima böyük diqqət yetirilir. "Azərbaycan Hava Yolları" aviasirkətinin tətbiq etdiyi təhlükəsizlik standartları bu gün dünyyanın ən yüksək standartlarının tələblərinə uyğundur. Ümummilli Lider vurğulayırdı ki, "Azərbaycan Hava Yolları"nın ən vacib vəzifəsi uçuşların təhlükəsizliyinin təminatıdır. Şirkət fealiyyəti dövründə buna nail oldu. Təəccübüldən deyildi ki, iri və dünyada ən çox hörmət olunan "ICAO" beynəlxalq mülki aviasiya təşkilatının təqdim etdiyi audit nəticələri "Azərbaycan Hava Yolları" aviasirkətinin Azərbaycandakı uçuşlarının təhlükəsizliyinin yüksək səviyyəde olmasını sübut edib.

Ulu Öndər Heydər Əliyev dediyi kimi: "Hava limanı Azərbaycanın qapısıdır. Onu gərək elə göstərək ki, Azərbaycana layiq olsun". Beynəlxalq tədbirlər məkanı olan Azərbaycana gələn - vəzifəsindən, irqindən asılı olmayan hər kəs ölkəmizin güc və nüfuzunu ilk andaca hiss edir. Sonrakı addımları sehri ölkəmizin yavaş-yavaş açılan qapılardan başlanır. Ölkəmizdə, paytaxt Bakıda keçirilən beynəlxalq tədbirlər zamanı Azərbaycana səfər edən əcnəblər şəhərimizin seyrəngahlığını, möhtəşəmliyini, gözəlliyyini, dünya standartlarına cavab verən tələblər çərçivəsində inşa edilən sistemindəki rolunu daha da artırır. Ölkəmizin hava nəqliyyatının modernləşdirilməsinə xüsusi diqqət göstərən Cənab İlham Əliyevin tapşırıq və göstərişlərinin yüksək səviyyədə icra olunması Azərbaycanın aviasiya sahəsinin tamamilə yeni mərhələyə çıxarılmasına şərait yaratıb.

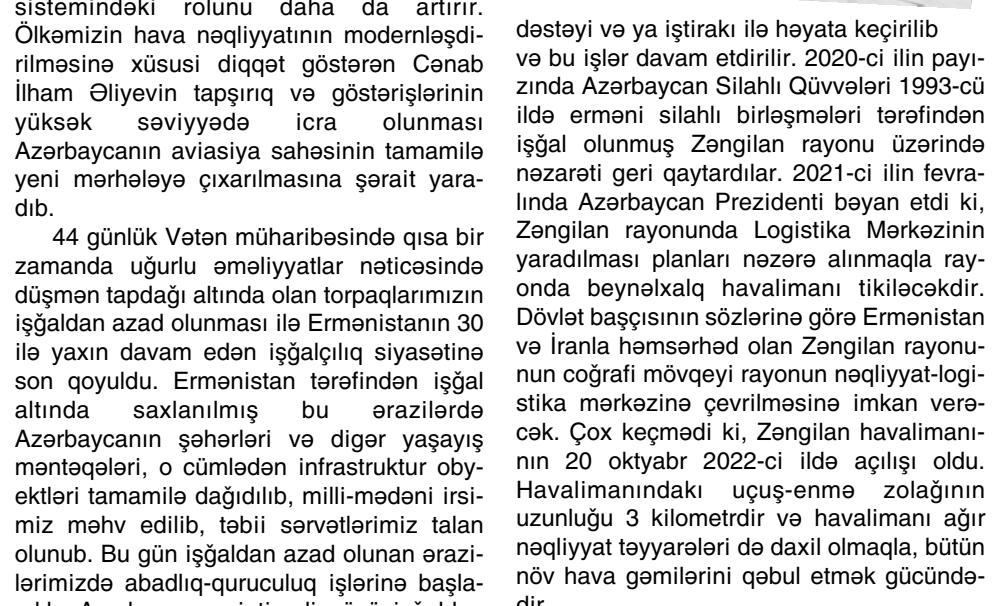
44 günlük Vətən müharibəsində qısa bir zamanda uğurlu əməliyyatlar nəticəsində düşmən tapdağı altında olan torpaqlarımızın işğaldan azad olunması ilə Ermənistanın 30 ilə yaxın davam edən işğalçılıq siyasetinə son qoyuldu. Ermenistan tərefindən işğal altında saxlanılmış bu ərazilərde Azərbaycanın şəhərləri və digər yaşayış məntəqələri, o cümlədən infrastruktur obyektləri tamamilə dağdırılıb, milli-mədəni ərisimiz məhv edilib, təbii sərvətlərimiz talan olunub. Bu gün işğaldan azad olunan ərazilərimizdə abadlıq-quruculuq işlərinə başlanılib. Azərbaycanın iqtisadi gücü işğaldan azad olunan ərazilərdə yeni həyatın başlanması imkan verir. Azərbaycan yalnız özünün maliyyə resurslarına arxalanaraq sıfırdan yeni şəhər və kəndlər salır. Bu gün Zəfer qazanmış Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərdə yeni hava limanları da tikilib və bu davam etməkdədir.

Qarabağın hava qapısı adlandırılan Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı ən müasir səviyyədə inşa olunaraq istifadəyə verilib. Füzulidə yerləşən beynəlxalq hava limanı ən müasir standartlara uyğun təchiz edilmiş böyük bir kompleksdir. Hava limanının açılış mərasimi oktyabrın 26-da Azərbaycan

Prezidenti İlham Əliyevin və qardaş Türkəninin Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Qələbə Gününün birinci ildönümündən bir neçə gün əvvəl baş tutdu. Türkiye Prezidenti Füzuli hava limanında havaya qalxan ilk xarici sənişin oldu. Maksimal rekord müddədə inşa edilən hava limanı Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərində ilk əhəmiyyətli infrastruktur obyektidir. Füzulidə yerləşən beynəlxalq hava limanı sadəcə regionun vizit kartı deyil, həm də mühüm strateji məntəqədir. O, Qarabağın digər regionlarla və bütün dünya ilə əlaqələrini genişləndirəcək. Təsadüfi deyil ki, Azərbaycan Prezidenti çıxışında Füzuli hava limanını "Qarabağın hava qapısı" adlandırdı. Yeni hava limanının uğurlu coğrafi mövqeyi ölkəye beynəlxalq nəqliyyat logistikası və turizm potensialının açılması üçün geniş imkanlar yaradır. Bunun sayəsində sənişin axını artacaq və regionun turizm potensialının inkişafına əlverişli təsir göstərəcək. Hava limanının istenilən tip hava gəmisini qəbul etmək imkanları var. Uçuş-enmə zolağının uzunluğu 3000, eni isə 60 metrdir. Hava limanının müasir infrastrukturla təchiz olunan terminallı saatda ən azı 200 sənişinin buraxılışına imkan verir. Burada görülen bütün işlər beynəlxalq norma və standartlara uyğun şəkildə heyata keçirilib.

ZƏNGİLƏN - NƏQLİYYAT-LOGİSTİKA MƏRKƏZİ

Prezidentin dəstəyi sahənin inkişafi, təşəkkül prosesində tənzimlənməsi üçün əlverişli şərait yaratmışdır. Demək olar ki, bütün aviasiya layihələri dövlət başçısının

dəstəyi və ya iştirakı ilə həyata keçirilib və bu işlər davam etdirilir. 2020-ci ilin payızında Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 1993-cü ildə erməni silahlı birləşmələri tərefindən işğal olunmuş Zəngilan rayonu üzərində nəzarəti geri qaytarıldı. 2021-ci ilin fevralında Azərbaycan Prezidenti bəyan etdi ki, Zəngilan rayonunda Logistika Mərkəzinin yaradılması planları nəzəre alınmaqla rayonda beynəlxalq havalimanı tikiləcəkdir. Dövlət başçısının sözlərinə görə Ermenistan və İranla həmsərhəd olan Zəngilan rayonunun coğrafi mövqeyi rayonun nəqliyyat-logistika mərkəzinə çevriləsinə imkan verəcək. Cox keçmədi ki, Zəngilan havalimanının 20 oktyabr 2022-ci ildə açılışı oldu. Havalimanındakı uçuş-enmə zolağının uzunluğu 3 kilometrdir və havalimanı ağır nəqliyyat təyyarələri də daxil olmaqla, bütün növ hava gəmilərini qəbul etmək gücündədir.

Laçında isə beynəlxalq hava limanının tikintisi davam etdirilir. Beləliklə, ən müasir tələblərə cavab verən beynəlxalq hava limanının qısa müddədə və yüksək keyfiyyətlə inşası Azərbaycan dövlətinin qüdretini göstərir. Bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə aviasiya sahəsində kompleks şəkildə həyata keçirilən tədbirlər bu sahənin daha parlaq gələcəyindən xəber verir. Milli aviasiyamızın sürətli inkişafı, yeni-yeni nailiyətlərin əldə olunacağına eminlik yaradır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQİZİ

texikanın əksər hissəsi ölkədən çıxarıldı, Azərbaycanda yerləşən silahlı qüvvələr isə birbaşa Rusyanın tabeliyinə keçdi. Azərbaycan aviasiyası ağır vəziyyətə düşmüşdü. Bütün əlaqələr pozulmuşdu. Bele bir zamanda Onun uzaqqorən siyaseti nəticəsində aviasiya sahəsində böyük layihələrin həyata keçirilməsinə start verildi. 1993-cü ildə dünya şöhrətli siyasetçi Ulu Öndər Heydər Əliyevin yenidən hakimiyyətə qayıdışı bütün sahələrde olduğu kimi, milli aviasiya sahəsində də əksər dönuşə səbəb oldu. Görülən tədbirlər nəticəsində xarici aviasirkətlər müqavilələr bağlandı. Aviasiya xətlərinin miqyasının sürətlə artması Azərbaycanın dönyaya çıxışını asanlaşdırıldı. Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə "1998-2003-cü illər üçün Respublika Mülki Aviasiyasının inkişaf programı" hazırlanıb, uğurlu həyata keçirildi. Bu program çərçivəsində 1999-cu il oktyabrın 2-de Bakı hava limanında dünya standartlarına tam cavab verən yeni aerovağzal kompleksi tikildi.

"AZƏRBAYCANIN MÜLKİ AVIASİYASI NİN MİLLİ KADRULARI - AZƏRBAYCANLI TƏYYARƏCİLƏR, MÜHƏNDİSLƏR, MÜTƏXƏSSİSLƏR VARDIR"

Müstəqillik illərində yaradılan "Azərbaycan Hava Yolları" Dövlət Konserninin Milli Aviasiya Akademiyası kadrların hazırlanmasında böyük rol oynadı. "Milli Aviasiya Mərkəzi" adı ilə yaradılan akademiyi 1994-cü ildən Milli Aviasiyaya

Cəmil Həsənli ikili vətəndaşlıq istəyir

Elimizin çox ibrətamızı məsəli var, deyir "quyuya su tökməklə quyu sulu olmaz". Dağıdıcı müxalifət başbilənləri müxtəlif ideya və təkliflərlə çıxış edirlər, lakin məlum olur ki, dedikləri sabun köpüyündən başqa bir şey deyil. Çünkü dedikləri, danışdıqları ciddi əsaslarla söykənmir. Onları başa salmaq da çatındır.

Desən ki, bunu etmə, ona dəymə, xalqın maraqlarına toxunma, dövlətçiliyə zərər verme, xeyri olmayaçaq. Nədən ki, umacaları şər və böhtandan yoğrulub. Ona görə ki, müstəqil deyillər. Yəni, əlleri xarici maraqlı dairələrin cibindədir. Əgər əlleri-

ni məkrli xarici qüvvələrin cibindən çıxartsalar, ciddi maddi və mənəvi problemlərlə üzleşməli olarlar. Bu zaman Ə.Kərimli xaricdə oğlunun təhsil haqqını ödəyə bilməz, onlara mənzil almaq, obyektlərə təmin etmek imkanından məhrum olar. Cəmil Həsənli ABŞ-a, Böyük Britaniyaya səfərlər etməkdə çətinliklər yaşayır. AXCP sədr müavini Seymour Həzi "PKK" liderləri, xüsusiələr de Səlahəddin Demirtaşın adamları ile görüşmək üçün xarice üz tuta bilmez. Elecə de, Gültəkin Hacıbəyli, Fuad Qəhrəmanlı və digərləri xarici fondların tələb və göstərişlərini yerine yetirməsələr maddi sixıntırlarla üzleşməli olarlar. Məsələ onlar üçün həyatı əhəmiyyət daşılarından xaricdən verilen istənilən sifariş, göstərişi yerinə yetirirlər. Bu zaman düşünmürəki, pozucu fəaliyyətləri ilə Azərbaycanın dövlət maraqlarına ziyan vururlar. Dərk etmirlər ki, sıfarişli fəaliyyətləri ilə Ermənistanın xüsusi xidmet orqanlarının istək və arzularının icraçısına çevirilirlər. Bu isə Vətənə xəyanət, dövlətçiliyə qarşı satqınlaşdırır.

Cəmil Həsənli siyasetdən getsə, acıdan ölacayından qorxur

Dağıdıcı müxalif düşərgədə cərəyan edən anormal hadisələr və proseslərə əsasən demək olar ki, məxlular siyasetə gelir mənbəyi kimi baxırlar. Yəni, C.Həsənli düşünür ki, əger o siyasetdən getsə, ayın sonunda acıdan öler. Bu baxımdan, məxlular siyasetdən ikiəlli yapışır. Lakin anlamır ki, onun elmi təcrübəsi, həm də az da bu istiqamətdə savadı var. Enerjisini xarici qüvvələrin sifarişlərini icra etməye deyil, elmi araşdırılmalarla, tedqiqatlara sərf etse, dolanışığı indikdən də yaxşı olabiler. Bəlkə də məntiqli fikir irəli sürüle bilər ki, artıq C.Həsənli üçün siyasetdən gedib, elmi fəaliyyətə məşğul olmaq mümkünsüzdür. O əsasla ki, C.Həsənlinin boynundakı ipin bir ucu xarici maraqlı dairələrin əlindədir. İstənilən vaxt həmin

ipi çekməklə C.Həsənlinin heyatını alt-üst edə bilərlər. Digər tərəfdən, Ə.Kərimli C.Həsənlinin əlini-qolunu sallamaqla sakit şəkildə siyasetdən getməsini istəmir. Marağı isə C.Həsənli vasitəsilə Avropa bazarlarından qrantlar almasıdır. Nəzəre almaq lazımdır ki, bu ilin son üç ayı ərzində Ə.Kərimli C.Həsənlinin yardımı ilə Böyük Britaniyanın və Niderlandın fondlarından ümumilikdə 43 min 700 avro qrant alıb. Təbii ki, Ə.Kərimli bu tip maliyyə vəsaitlərindən möh-

rum olunmasını arzu etmir. Ona görə də, müxtəlif vasitələrlə C.Həsənlini yanında saxlamağa çalışır. Hətta müəyyən hallarda başını sığallayıb, özü ilə tədbirlərə də aparır. Bununla belə qeyd etmək lazımdır ki, bir qədər əvvəl C.Həsənli Böyük Britaniyadan xəber yaymışdır ki, o, Milli Şura sədrliyindən gedəcək. Açıqlamasından uzun vaxt keçsə də, C.Həsənli Milli Şura sədrliyindən getmədi. Sonradan məlum oldu ki, onu fikrindən Ə.Kərimli daşındırb. Lakin C.Həsənlinin açıqlamalarına və son günler atlığı addimlara əsasən demək olar ki, Ə.Kərimli onu zor gücünə yanında saxlamağı bacarmayacaq. Yəni, günün birində C.Həsənli bağlamaşını da götürüb Bakıdan qaçacaq.

C.Həsənlinin ikili vətəndaş almaq istəyi baş tutmayıacaq

Nəzəre almaq lazımdır ki, C.Həsənli ilin böyük hissəsinin Böyük Britaniya və ABŞ-da keçirir. İddia edir ki, guya onu hansısa elmi konfransda dəvet edirlər. Halbuki, heç bir elmi konfransda dəvət-filan yoxdur. Sadəcə, bəzi hallarda Ə.Kərimlinin və digər dostlarının riyakarlığından bezərək xaricdə yaşamağa üstünlük verir. Bu arada diqqətçəkən maraqlı məqamlardan biri də ondan ibarətdir ki, C.Həsənli daimi olaraq Böyük Britaniyada yaşamaq fikrində düşüb. Daha doğrusu, özü müsahibəsində bildirib ki, Böyük Britaniya Universitetlərindən biri ona müəllim olaraq çalışması üçün iş təklif edib. C.Həsənli ikili vətəndaş ala bileyə halda, Böyük Britaniyada qalıb müvəqqəti də olsa yaşayacağını söyləyib. Azərbaycan qanunvericiliyinə görə isə, ölkə vətəndaşlarına ikili vətəndaş verilə bilməz. Bu isə onu deməyə əsas verir ki, C.Həsənlinin istəyi baş tutmayıacaq. Hələ bir müddət Bakıda qalaqacaq və Əli Kərimlinin tapşırıqlarının qulu olacaq.

İLHAM ƏLİYEV

"Həyat dəyərlidir, onu narkotikə qurban vermə!"

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının, "Azərbaycan Televiziyası və Radio Verilişləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Narkomanlıq və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun 2024-cü ilə dair imzalanmış birge Tədbirlər Planına uyğun olaraq mayın 31-də Şabran rayonunda "Həyat dəyərlidir, onu narkotikə qurban vermə!" mövzusunda təd-

bir keçirilib. Əvvəlcə müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, abidə önünə gül dəstələri düzülüb.

Şabran rayon Mədəniyyət

Mərkəzində keçirilən tədbirdə Ulu Önder Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin eziż xatirəsi bir dəqiqəlik sükütlə yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib. Tədbirdə YAP Şabran rayon teşkilatının sədri Mehdi Balabeyov, YAP Mərkəzi Aparatının

Gender siyaseti və gencərlər iş şöbəsinin müdürü Zəkiyyə Musayeva, Şabran Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının birinci müavini, RİH yanında Narkomanlıq və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz

Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Komissiyanın sədri Hüseyin İlyasov, Narkomanlıq və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun Milli İnformasiya sektorunun müdürü Raqif Allahverdiyev, Səhiyyə Nazirliyi Sumqayıt şəhər Narkoloji Dispanserinin şöbə müdürü, həkim-narkoloq Vüsal Cabbarov, Vətən müharibəsi iştirakçıları Şəhriyar Eyvazlı və Orxan Xidirov çıxış

edərək narkomaniya ilə mübarizənin sağlam cəmiyyətin formalaşması üçün zəruri şərtlərdən olduğunu bildiriblər. Qeyd olunub ki, cəmiyyətdə "ağ ölüm" kimi tanınan narkomaniya bələsi insan həyatında sağalmaz fəsadlar yaradır. Bu səbəbdən də Azərbaycanda narkomaniyaya qarşı sistemi mübarizə aparılır. "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlıq qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Programı"na əsasən maarifləndirmə işləri də davamlı olaraq həyata keçirilir. Tədbir interaktiv formada davam edib. Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

"Tixacın həll yolları müxtəlif ictimai nəqliyyat növlərinin inkişafından kecir" – EKSPERT

Bakıda tixacın həll yolları müxtəlif ictimai nəqliyyat növlərinin inkişafından kecir. Bunun üçün ciddi investisiya olmalıdır. Çünkü bu bütün şəhərin hərəkətliliyinə xidmət edir. Burada yerüstü nəqliyyata üstünlük vermə lazımdır". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında nəqliyyat məsələləri üzrə ekspert Rauf Ağamirzəyev deyib. O bildirib ki, insanlara bir yerden başqa yerə getmək üçün alternativ təklif olunmalıdır: "Ümumiyyətə, avtobus, tramvay, velosiped və skuter üçün ayrı yollar salınmalıdır. Həmçinin, şəhərtrafi elektrik qatarı və metronun da genişləndirilməsi, vagonların artırılması vacib olan elementlərdir. Ele etmək lazımdır ki, insanlar öz səfərlərini şəxsi avtomobiləri ilə deyil, müxtəlif ictimai nəqliyyat vasitələri ilə həyata keçirsinlər. Bu istiqamətdə mərhələli şəkildə addimlara atıla, effekt verəcək. Amma bunun üçün ciddi investisiya lazımdır. Bu da üç növ ola bilər. Dövlət, dövlət özəl tərəfdəşliq modeli və sahibkar tərəfindən yatırılan investisiyani bura aid etmək olar. Dayanıqlı biznes modeli və subsidiyalar olmalıdır. Çünkü ictimai nəqliyyat gəlirlə sahə deyil".

Ekspert qeyd edib ki, hazırda paytaxtımızda avtobus zolağı şəbəkələşməyib: "Üstəlik, həmin zolaqların zəbt olunduğunu görürük. Bu isə ya həmin zolaqların effektivliyini aşağı salır, ya da ümumiyyətə effektivsiz edir. Amma avtobus zolaqlarının üstünlüyü təmin olunduqda intervala təsir edəcək. Məsələn, metroda qatarların qrafikinə əsasən daha intensiv hərəkət var. Çünkü başqa bir nəqliyyat manəcəlilik törətmir". Mütəxəssis vurğulayıb ki, sənəsin daşımaq üçün

çəşid nə qədər çox olarsa, onda tam fərqli şəhərə də sahib olarıq: "İndiki vəziyyətdə səfərlərin böyük əksəriyyəti şəxsi nəqliyyatla təşkil olunur. Şəxsi nəqliyyat isə şəhərin ən bahalı resursunun qeyri-səmərəli istifadəsi ilə nəticələnir. Səkili, piyada, avtobus və velosiped zolaqları zəbt olunur. Bu da digər hərəkət növlərində hərəkəti iflic edir. Bütün bu məsələlər kompleks şəkildə həll olunmalıdır".

Rauf Ağamirzəyev onu da diqqətə çatdırıb ki, hazırda Bakı şəhərində rəqəmsal ekiz var: "Hər hansı işi görmədən önce onu simulyasiya proqramları ilə bilmək olur. Yəni hansı seçimi edərək daha sürətli hərəkəti təmin etmiş olmayı bile bilirik. Bu alet Azərbaycan Yerüstü Nəqliyyat Agentliyində (AYNA) da var. Onun vasitəsilə tixacın həlli yollarını tapmaq olar".

Leman Sərraf

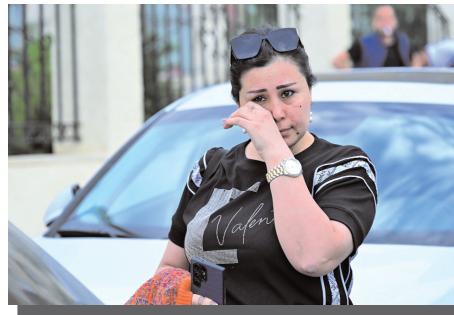

Bu gün müxtəlif sahələr üzrə eldə olunan uğurların əsasını ulu öndə Heydər Əliyevin layiqli siyasi davamçısı, ölkə prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Rəşadətli Azərbaycan Ordusunun 44 günlük Vətən müharibəsində doğma torpaqlarımızı düşmən tapdağından azad etmesi, 2023-cü ilin ilin sentyabrın 19-20-də lokal xarakterli antiterror tədbirləri və en nehayət həmin ilin oktyabrın 15-də Xankəndi və digər ərazilərimizdə üçəngli bayraqımızın ucaldılması teşkil edir. Azərbaycan eldə etdiyi Zəfərlərə Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin böyük sərkərdəlik məhərəti, davamlı peşəkar siyaseti, qətiyyəti nəticəsində və qəhrəman ordumuzu şücaeti sayəsində nail oldu. Bu, müstəqil Azərbaycan tarixinin ən parlaq dövrlərində biridir və Prezident cənab İlham Əliyevin adı ilə bağlı olan möhtəşəm tarixi zəfərdir". Bu sözleri SiA-ya açıqlamasında YAP Yasamal rayon təşkilatının sədri Bəxtiyar Nəbiyev deyib. O bildirib ki, Azərbaycan Respublikası öz torpaqlarını azad etməklə tarixi inkişafının irimiqyaslı bərpa-quruculuq layiheleri ilə səciyyələnən, dayanıqlı sülhə, tərəqqiye əsaslanan və bir çox ölkələr üçün nümunə olan yeni mərhəlesinə qədəm qoymuşdur. 44 günlük Vətən müharibəsindən dərhal sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə geniş quruculuq işlərinə başlanmış, qısa müddət ərzində böyük nəaliyyətlər eldə olunmuşdur. Bütün bunlar Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin siyasi iradəsinin növbəti təsdiqi olaraq 2022-ci il 16 noyabr tarixli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıda dair I Dövlət Programı"da öz əksini tapmışdır. Sənədə göstərilir ki, həyata keçirilən məq-

sədönlü və genişmiqyaslı layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının sürətli dirçəlməsinə, əhalinin dayanıqlı məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi aktiviliyinin təmin olunmasına xidmət edir, habelə həmin ərazilərin yüksək inkişaf etmiş regiona çevrilməsi üçün sağlam bünövrə yaratır. İşğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıda Azərbaycanın 2030-cu ilədək beş Milli Prioritetindən biri kimi müəyyən olunmuşdur. Bu Milli Prioritetlərə əsaslanan "Azərbaycan Respublikasının 2022-2026-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişaf Strategiyası" yeni inkişaf mərhəlesindəki hədəflərə çatmağa xidmət edən mühüm sənəddir. Bu müddət ərzində həm də işğaldan azad edilmiş ərazilərin ölkə iqtisadiyyatına reinteqrasiyası təmin ediləcək. İqtisadiyyatın qurulması məqsədilə iqtisadi fəaliyyətin canlanmasıdır. Bu prosesdə Heydər Əliyev Fondu işğaldan qurtulmuş torpaqlarımızda mədəni-dini irsimizi xalqa yenidən qaytarmaq missiyası xüsusi vurğulanmalıdır. Artıq xeyli müddətdir ki, Birinci vitse-prezident, fondun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın gəştiyi ilə 30 ilə yaxın düşmən tapdağında qalan, dağıdilan, məhv edilən, təhqir olunan, murdarlanan dini abidələrimiz, məscidlərimiz yeniden həyata qaytarılması prosesinə başlanıb. İndi qədər minlərlə abidəyə nəfəs verən Heydər Əliyev Fondu budəfəki layihəsi Qarabağdakı dini irsimiz, məscidlərimiz bərpasına həsr olunub. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə öz siyasi və iqtisadi gücü hesabına başlanan və surətə davam edən genişmiqyaslı bərpa işləri, şəhər və kəndlərin dirçəldilmesi, Böyük Qayıda üçün zəruri infrastrukturun yaradılması Azərbaycanın gücünü bütün dünyaya nümayiş etdirir. Belə böyük miqyaslı işləri yalnız Azərbaycan kimi qüdrətli dövlət həyata keçirməye qadirdir. Həyata keçirilən məqsədönlü və genişmiqyaslı layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının sürətli dirçəlməsinə, əhalinin dayanıqlı məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi aktiviliyinin təmin olunmasına xidmət edir, habelə həmin ərazilərin yüksək inkişaf etmiş regiona çevrilməsi üçün sağlam bünövrə yaratır.

"Xocalıya baş tutan köç siyasi iradənin növbəti təntənəsidir"

sonra həyata keçirilecek tədbirlərin mükəmməl yol xəritəsidir. Azad olunmuş ərazilərdə artıq böyük inkişafın temelləri atılır. Azərbaycan dövlətinin siyaseti qaranlıqdan doğan günəş tek hərəti ilə Qarabağa yenidən can verir.

Belə ki, bu gün təbətin möcüzəsi sayılan Qarabağ torpaqlarında bərpa-quruculuq işləri uğurla davam edir. Bu prosesdə Heydər Əliyev Fondu işğaldan qurtulmuş torpaqlarımızda mədəni-dini irsimizi xalqa yenidən qaytarmaq missiyası xüsusi vurğulanmalıdır. Artıq xeyli müddətdir ki, Birinci vitse-prezident, fondun rəhbəri Mehriban xanım Əliyevanın gəştiyi ilə 30 ilə yaxın düşmən tapdağında qalan, dağıdilan, məhv edilən, təhqir olunan, murdarlanan dini abidələrimiz, məscidlərimiz yeniden həyata qaytarılması prosesinə başlanıb. İndi qədər minlərlə abidəyə nəfəs verən Heydər Əliyev Fondu budəfəki layihəsi Qarabağdakı dini irsimiz, məscidlərimiz bərpasına həsr olunub. İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə öz siyasi və iqtisadi gücü hesabına başlanan və surətə davam edən genişmiqyaslı bərpa işləri, şəhər və kəndlərin dirçəldilmesi, Böyük Qayıda üçün zəruri infrastrukturun yaradılması Azərbaycanın gücünü bütün dünyaya nümayiş etdirir. Belə böyük miqyaslı işləri yalnız Azərbaycan kimi qüdrətli dövlət həyata keçirməye qadirdir. Həyata keçirilən məqsədönlü və genişmiqyaslı layihələr Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarının sürətli dirçəlməsinə, əhalinin dayanıqlı məskunlaşmasına və davamlı iqtisadi aktiviliyinin təmin olunmasına xidmət edir, habelə həmin ərazilərin yüksək inkişaf etmiş regiona çevrilməsi üçün sağlam bünövrə yaratır.

Köçürülen sakinlər üçün bütün

infrastruktur şərait - dövlət xidmətləri mərkəzi, məktəb, bağça, bank, poçt, ictimai iaşə obyektləri və digər imkanlar mövcuddur. Onu da vurğulamaq yerinə düşər ki, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin işğaldan azad olunmuş rayonlara mütəmadi səfərləri xalqımız tərəfindən böyük ruh yüksəkliyi ilə qarşınlanır. Cari ilin may ayının 28-də Prezident cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın Xocalıya səfəri çox böyük əhəmiyyət malik olmuşdur. Belə ki, səfər çərçivəsində ən əhəmiyyətli məsələdən biri de Xocalıda

gedən yenidənqurma işləri ilə tanışlıq, ilk yaşayış kompleksinin açılışı, Xocalıya ilk köç edən sakinlərlə görüş və həmin kompleksdə yaşayacaq sakinlərə mənzillərin təqdim ediləcək. Neticədə, ümumi məhsul buraxılışında, ixracda və məşğulluqda işğaldan azad edilmiş ərazilərin payı davamlı artacaq. Diqqətə çatdırıq ki, "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıda dair I Dövlət Programı" Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda bu günə qədər aparılan geniş quruculuq işlərinin mənətqi davamıdır, strateji hədəflərə çatmaq üçün, eləcə də bundan

ləri ilə görüşmüştüm. Onlar da məhz o gündə köçmüdürlər. Bu gün isə xocalılırlar qayıdlırlar. Bu, gözəl tarixi hadisədir. Xocalı da gördünüz kimi, gözəlləşir, yenidən qurulur. Bu gün, əslində, "Böyük qayıdış" programının Xocalı səhifəsi yazılır". Xocalıda sakinlərlə səmimi görüş zamanı Prezident cənab İlham Əliyev daha bir müjdəniverək, cari ilin sentyabrında Xankəndi şəhərinə köçün baş tutacağı bildirib.

Prezident cənab İlham Əliyev bildirib ki, Xankəndi şəhərine ilk köçənlər Qarabağ Universitetində təhsil alacaq tələbələr və onlara təhsil verəcək müəllimlər olacaq. Bu proses regionda həm Böyük Qayıdışın daha da inkişaf etdirilməsi və təhsil imkanlarının da da genişləndirilməsi üçün münbit şərait yaradacaqdır. Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu gün Azərbaycan özünün ən parlaq inkişaf dövrünü yaşayır, iller

əvvəl xeyal kimi görünən arzularımız ardıcılıqla həqiqətə çevrilir. Torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi ilə qədəm qoyduğumuz yeni inkişaf mərhəlesi bu gün özünən çoxşaxəli tərəfləri ilə daha teminatlı gələcəyə körpü yaradır. Dünənda ikinci bir ölkə göstərmək mümkün deyil ki, 30 ilə yaxın işğal altında olan torpaqlarını xalq-iqtidar birliliyindən güclərə qarşı qarşılaşdırmaq ilə azad edib dərhal həmin ərazilərdə böyük bərpa-quruculuq işləri aparınsın. Azərbaycan Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu ağır vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəle bildi. Məhz bu ulu öndə Heydər Əliyevin görmək istədiyi müstəqil və güclü Azərbaycandır".

Səbinə Hüseynli

Azerconnect Group "Best Managed Companies Azerbaijan 2024" mükafatına layiq görüldü

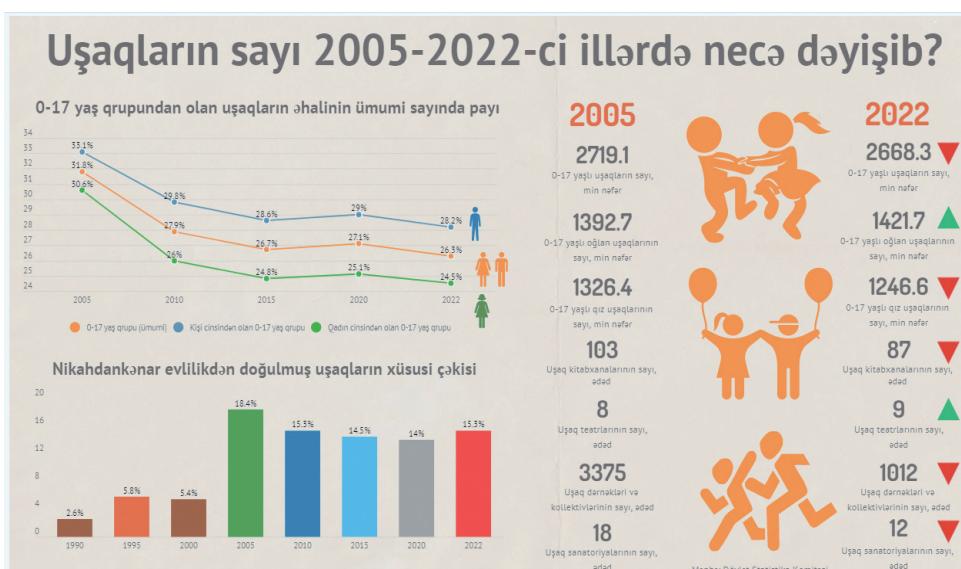
Azerconnect Group ölkəmizin dinamik şəkildə inkişaf edən İKT və yüksək texnologiyalar sahələrində xidmətlər göstərən şirkətidir. Azerconnect Group müxtəlif ölkələrdə

enerji, telekommunikasiya, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən NEQSOL Holding beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Azərbaycanın ən böyük İKT şirkəti olan Azerconnect Group beynəlxalq audit şirkəti "Deloitte" tərəfindən təsis olunmuş "Best Managed Companies Azerbaijan 2024" müsabiqəsinin qalibi elan edildi. Azerconnect Group-un fəaliyyəti uğurlu strategiya, innovasiyaların tətbiqi, effektiv idarəetmə modeli, səmərelilik, korporativ mədəniyyət və digər göstəricilər üzrə geniş təhlil edilərək qalib elan edildi. Tədbir zamanı mükafat Azerconnect Group-un Kəmərsiya üzrə baş müdürü Müşfiq Əliyevə təqdim olunub. Qeyd edək ki, "Best Managed Companies Azerbaijan 2024" mükafatı dönyanın ən böyük audit şirkəti olan "Deloitte" tərəfindən təsis edilib və hər il ölkənin özəl sektorunda fəaliyyət göstərən şirkətləri qiymətləndirir.

2013-cü ildən fəaliyyətə başlayan Azerconnect GroupMobil, Internet, Beynəlxalq kanalların təşkili və FinTech, AdTech, Media / Tv kimi rəqəmsal xidmətlərə qədəm edir. 3 mindən çox əməkdaşlıq Azerconnect Group 2023 və 2024-cü illərdə iş şəraiti və insan resursları göstəricilərinin global meyarlar üzrə dəyərləndirən "Top Employers Institute" tərəfindən "Ən Yaxşı İşəgötürən" sertifikatına layiq görülmüşdür.

Əhalinin 30 yaşa qədər olan hissəsinin ümumi əhali sayında yüksək çöküşinə və artımına görə Azərbaycan uzun müddət gənclər ölkəsi adlanır. Amma bu vəziyyət tədricən dəyişir. Artıq əhalinin qocalması prosesi müşahidə olunur. Təkcə son 10 ildə Azərbaycanda yaşı əhalinin xüsusi çökisi 6,2 faizdən 7,2 faizə yüksəlib. Son 17 ildə 0-17 yaş qrupunda olan uşaqların sayı 31,8%-dən 26,3%-də düşüb, 60 yaşıdan yuxarı əhalinin sayı isə 65 faiz artıb. Yəni, Azərbaycan əhalisi qocalır. Bu da yaxın galəcəkdə demografik balansın kəskin dəyişməsi nəticəsində əlavə sosial-iqtisadi problemlərə səbəb olacaq.

Elçin Bayramlı
Sağlam Cəmiyyət
Hərəkatının rəhbəri

BMTnin əhali Fonduñun proqnozlarına görə, 2050-ci ildə Azərbaycanda qocalar üstünlük təşkil edəcək. Həm beynəlxalq təşkilatların proqnozları, həm real zamanda müşahidə etdiyimiz tendensiyalar demografik fəlakətə doğru getdiyimizi aydın göstərir. Uşaqlar və ailələrlə bağlı statistikalar da vəziyyətin təhlükəli olduğunu sübut edir. Eləcə də pensiyaçılar və əhalinin yaşı balansı ilə bağlı statistikalar. Burada rəqəmləri səsləndirib sizi yormaq istəmirəm, bunnar tez-tez mediada dərc olunur. Artıq 1 uşaqlı ailə modelinə keçmişik, nadir halda 2 və ya 3 uşaqlı ailələrə rast gəlinir. Normal ailə isə 3 uşaqdan başlayır. Bir xalqın, cəmiyyətin mövcudluğunu qoruması üçün ən minimum halda 1 ailədə 3 uşaq olmalıdır.

Faktiki olaraq əhalinin qocalması prosesi gedir. Bu təkcə mənəvi-psixoloji problem deyil, həm də siyasi-iqtisadi problemdir. Yaşı əhalinin xüsusi çökisinin artması dövlət üçün maliyyə cəhətdən əlavə yükdür, iqtisadi aktivliyin azalmasıdır, hər 1000 işləyənə daha çox pensiyaçının düşməsidir, işleyenlərin əməkhaqqının azalmasıdır, dövlətin sosial xərclərinin artmasıdır. Bunun üçün də əksər dövlətlər öz əhalisinin artması, uşaq və gənclərin xüsusi çökisinin çoxalması üçün çoxsaylı tədbirlər həyata keçirirlər. Buraya çoxsaylı stimullaşdırıcı güzəştlər və yardımalarla yanaşı aylıq uşaqpulu verilməsi də daxildir.

Məsələn, Rusiyada aylıq uşaqpulu regionlardan asılı olaraq dəyişməklə təxminən 300 manat cıvarındadır. Bu o deməkdir ki 3 uşağı olan ailə dövlətdən 1000 manat yardım alır ki, bu da uşaqların sağlam böyüdülməsini təmin edir. Üstəlik, doğuma görə birdəfəlik ödənişlər uşaq sırasına görə dəyişməklə 10-15 min manat arasındadır. Təessüf ki, bizdə bu istiqamətdə strateji proqramlar həyata keçirilmir və ildən-ile bu sahədə vəziyyət pisləşir.

Uzun illərdir ki, biz jurnalistlər, sosiolo-

qlar, həmçinin bəzi deputatlar, içtimai xadimlər tərəfindən hökumət və parlamente uşaqpulunun bərpası ilə bağlı təkliflər verilir. Bunun üçün lazım olan maliyyə-iqtisadi imkanlar da artıqlaması ilə var. Lakin təessüf ki, bu istiqamətdə heç bir irəliliyə yoxdur. Hesab edirəm ki, ilkin mərhələdə heç olmasa hər uşaqğa görə aylıq 100 manat, doğuma görə birdəfəlik 5000 manat yardım ödənilə bilər.

Bəzi opponentlərimiz deyirlər ki, sosial yardım ona ehtiyacı olanlar üçündür, yüksək

Qocalan Azərbaycan: Uşaqpulu kimə və niyə verilməlidir?

maddi təminatlı vətəndaşlara niyə sosial yardım edilsin ki? Müəyyən qədər haqlılar. Daha ədalətli olardı ki, maddi təminat cəhətdən aşağı təbəqələrə verilsin. Məsələn, ilkin mərhələdə aylıq gəliri adam-başına 500 manatdan aşağı olan ailələrə ödənilsin. Adambaşına bundan yuxarı məbləğ düşən ailələrdə uşaqların ciddi maddi problemi ola bilməz və onların dövlətin yardımına o qədər də ehtiyacları yoxdur. Əlbəttə, daha yaxşı olardı ki bütün uşaqlara verilsin. Lakin bu artıq maliyyə imkanları və hökumətin xərcləri necə bölüşdürümə məsələsidir.

Hazırda 6 və daha çox uşaqlı ailələrə uşaqpulu verilir. Lakin indiki dövrde 6 və daha çox uşaq çox nadir rast gelinən haldır. Əgər bütün uşaqlara görə uşaqpulu ödəmək çətinlik yaradırsa, yaxşı olardı ki, ilkin etapda heç olmasa 3 və daha çox uşaqı olan ailələrə uşaqpulu verilərdi. Unutmamalıq ki, uşaqpulu uşaq doğumunu sayının artırılması üçün deyil, mövcud uşaqların sağlam böyüdülməsinə fəstekdir.

Bəzi məmurlar və deputatlar deyirlər ki, bizdə ünvanlı sosial yardım verilir. Bəli, belə bir sistem var. Amma buna baxmayaraq, yoxsulluq içinde yaşayan uşaqlar az deyil. Demək bu sistem effektiv deyil. Uşaqpulu ünvanlı sosial müavinətdən daha ünvanlı və daha şəffaf sistemdir. Burada korrupsiya və qanunsuzluq imkanı sıfır bərabərdir. Ona görə də, əgər əlavə vəsait tapılmışsa, ÜSYN-in ləğv edilərək uşaqpulunun verilməsi daha ədalətli və daha şəffaf olardı.

Bununla yanaşı etiraf etməliyik ki, ailələrdə uşaq sayının kəskin azalması, əlbəttə təkcə sosial-iqtisadi problemlə bağlı deyil. Çünkü əksər imkanlı ailələrdə uşaq sayı 1-2 olur. MÜASIR gənclərin yaşış tərzləri, mənəvi dəyərləri, psixologiyaları dəyişib. Hami "mütəsir" olub və artıq çoxları öz həyatını uşaqlara "xərcləmək" istəmir, deyir ki, men bütün həyatımı öz əyləncəm üçün yaşamalıyam. Bir sıra digər obyektiv səbəblər də var, məsələn, evliliklərin sayı azalıb, sonsuzluq halları artıb. Bütün bu səbəblər bizi demografik fəlakətə sürükləyir. İndidən tədbir görməsək, sonra gec olacaq.

“Dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının tarixi nailiyyətidir”

“Azərbaycan xalqı XX əsrə iki dəfə dövlət müstəqilliyini əldə etmiş bir xalqdır və mürsəlman şərqində ilk dəfə Respublika qurmuşdur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında deputat Musa Quliyev deyib. O bildirib ki, təəssüflər olsun ki, 1918-ci ildə qurulan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşadı: “O zaman həm xarici, həm daxili səbəblər, həm hakimiyətdə olanların səriştəsizliyi, bolşevik Rusiyasının müdaxiləsi, erməni terroru, ermənilərin işgalçılıq siyasəti imkan vermədi ki, Xalq Cümhuriyyəti yaşasın. Amma 1991-ci ildəki Azərbaycan xalqı o zaman yaranmış tarixi, ictimai-siyasi şəraitdən istifadə edərək öz dövlət müstəqilliyini elan etdi. Həmin dövrdə də iki il ərzində müstəqilliyimiz sanki hüquqi cəhətdən elan olunsa da, faktiki olaraq bizim müstəqilliyimiz yox idi.

1993-cü ilin yazında isə artıq müstəqilliyimizi itirmek təhlükəsi ilə üz-üzə qalmışdıq. Məhz həmin vaxtda Azərbaycan xalqı müdriklik göstərdi və özünün dahi lideri Heydər Əliyevi Respublikaya rəhbərliyə dəvet etdi. Heydər Əliyevin rəhbərliyə qayıdışı 1993-cü ilin iyunun 15-də çox doğru olaraq Milli Qurtuluş Günü kimi qeyd olunur. Həmin gün Azərbaycan demək olar ki, bütün

təhlükələrdən qurtarmış oldu. Ümummilli lider Heydər Əliyev hakimiyətə qayitmasayıd, bizim 1991-ci ildə əldə etdiyimiz müstəqilliyin də taleyini 1918-ci ildəki dövlətimizin taleyi gözləyirdi. Ümummilli Lider Heydər Əliyev müstəqilliyimizə olduqca böyük önəm verirdi və söyləyirdi ki, dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının tarixi nailiyyətidir. Dünyadakı xalqların hamisinin öz müstəqil dövləti yoxdur. 6 mindən çox xalq var, 200-ə yaxın müstəqil dövlət var. Müstəqilliyimizi Ümummilli liderin dediyi kimi əldə etməkdənə, onu qoruyub saxlamaq, inkişaf etdirmek, möhkəmləndirmək daha çətin idi və biz o çətin yolları Ulu

önder Heydər Əliyevin rəhbərliyi altında keçdiq”.

“2003-cü ildən sonra isə dövlət müstəqilliyimizin möhkəmləndirilməsi Azərbaycanın dünyaya müstəqil, azad, demokratik və güclü dövlət kimi təqdim olunması cənab Prezident İlham Əliyevin söyləri, fəaliyyəti və böyük müdrikliyi, uzaqgörənliyi sayəsində mümkün oldu. Cənab Prezident İlham Əliyev həmişə söyləyirdi ki, biz əger torpaqlarımızı işğaldan azad etməsek, müstəqilliyimiz tam olmayacaq. Ərazi bütövlüyümüz təmin etməsek, öz müstəqilliyimizi rahat yaşaya bilməyəcək, dövlətimizi də inkişaf etdire bilməyəcəyik. Cənab Prezidentin rəhbərliyi ilə 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan xalqı öz şəhidlərinin, qazilərinin qanı hesabına torpaqlarını işğaldan azad etdi və 2023-cü ildə isə aprelin 23-də Laçın və Gorus rayonlarının sərhədində, sərhəd keçid məntəqəsini qoymaqla ərazi bütövlüğünü təmin etdi. 2023-cü ilin sentyabrın 19-da keçirilən antiterror əməliyyatı nəticəsində Azərbaycan bütün ərazisində öz suverenliyini bərpa etdi.

Biz bu gün azad, bütöv Azərbaycanın müstəqil vətəndaşlarıyız. Müstəqilliyimiz ilə də fəxr edirik. Fəxr edirik ki, bu gün Azərbaycanın iştirakı olmadan bölgədə heç bir layihə həyata keçirilmir. Azərbaycanın fikri, razılığı olmadan bölge dövlətləri heç

MÜNASİBƏT

bir qərar qəbul etmir. Bu gün Azərbaycan dünyada olduqca böyük layihələrə ev sahibliyi edir. Biz BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü kimi təşkilata sədrlik etdik. Qoşulmama Hərəkatına üç il sədrlik etdik. İndi isə COP29 kimi dönyaın ən möhtəşəm tədbirinə ev sahibliyi edirik. İqtisadiyyatımızın inkişafı, demokratianın ölkəde güclənməsi, vətəndaş cəmiyyətinin imkanlarının genişlənməsi, siyasi prülarizm, iqtisadi gücümüzün artması, ordumuzun gücünən artması, ölkəmizin potensialının daha səmərəli şəkildə istifadə edərək xalqımızın sosial rifahının getdikcə yüksəlməsi bize müstəqilliyin verdiyi bəhərlərdir. Azərbaycanın müstəqilliyi Ulu önder Heydər Əliyevin söylədiyi kimi daimi, əbədi olacaq. Müstəqillik günümüz mübarək olsun” - deyə o, əlavə edib.

Söyü Ağazadə

“Azərbaycan iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizədə fəal iştirak edir”

saxələnməsində Azərbaycan ciddi tərəfdəş kimi dünya miqyasında tanınmaqdadır. Getdikcə həmin dövlətlərin sayı artır, onların Azərbaycan haqqında olan fikirləri müsbət istiqamətdə inkişaf edir.

Ölkəmizin iştirakçısı və təşəbbüskarı olduğu enerji layihələri ölkələr, xalqlar arasında körpü roluna yeni əlavələr etməklə tərəfdəşlərin coğrafiyasının genişlənməsində öz sözünü deyir. Bu fikir Avropa İttifaqı, eyni zamanda, quruma üzv dövlətlərin rəsmiləri tərəfindən xüsusi qeyd edilir ki, Azərbaycan bütün Avropa üçün strateji tərəfdəşdir. Azərbaycanla Avropa İttifaqına üzv olan doqquz ölkə arasında strateji tərəfdəşliyə dair Anlaşma Memorandumu mövcuddur. Mövcud geosiyasi dəyişikliklər fonunda enerji təhlükəsizliyinin təminatına ehtiyacın daha da artlığı hazırkı dövrə yeni enerji marşrutlarının müəyyənləşdirilməsinə, mövcud potensialın ortaya qoyulmasına zərurət duyluyur.

Deputat diqqətə çatdırıb ki, ölkəmiz iqlim dəyişmələrinin fəsadlarına qarşı mübarizəyə davamlı olaraq öz töhfəsini verib. Bu gün davam edən təşəbbüsler ölkəmizin prosesdə israrlı olduğunu göstərir. Məlumdur ki, Vətən müharibəsindəki Zəfərimizdən sonra regionda yaranan yeni reallıq çərçivəsində, Azərbaycanın uğurlu sosial-iqtisadi və siyasi nailiyyətləri, milli dəyərləri qarşısındaki illerdə də Şərqli Qərbi qoşlaşığı olan Azərbaycanın qüdrətinin dəha da artacağına əminlik yaradır. Azərbaycan Prezidenti qəti olaraq o qənaətdədir ki, inkişafın bütün sahələri əhatələməsi üçün sağlam insan konsepsiyasına sadıq qalınması, bu məqsədə geləcək illerdə iqtisadi və demografik artımdan ətraf mühitə gələ bilən risklərin azaldılması, uzun illər ərzində yaranan ekoloji problemlərin kompleks həlli və

bu sahədə davamlı inkişaf zərurətdir.

2021-ci il 2 fevral tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycanın 2030-cu ilə qədərki sosial-iqtisadi inkişafə dair Milli Prioritetlərini müəyyənəşdirərkən, Prezident İlham Əliyev qlobal iqlim dəyişikliklərinin miqyasını nəzərə alaraq ekoloji təmiz texnologiyaların tətbiqinə əhəmiyyətli yer verilməsi, təmiz enerji mənbələrindən istifadə, tullantıların təkrar emalı və çirkənmiş erazilərin bərpasının təşviq edilməsini qəti vəzifə olaraq müəyyən edib. Azərbaycanda yüksək keyfiyyətli ekoloji mühitə və yaşıl enerji məkanına nail olmaq üçün isə öten dövrde, xüsusi ərazi bütövlüğümüzün bərpa olunduğu son 4 ilə yaxın bir müddət ərzində iqtisadi artımla ekoloji mühitin tarzlığının təmin olunması, ölkədə ümumi erazilərdə yaşıllıqların payının artırılması istiqamətdində konkret addımlar atılır.

K.Bayramov vurğulayıb ki, Azərbaycan 1995-ci ildən BMT-nin iqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasını təsdiqleyib. 2000-ci il iyulun 18-də istilik effekti yaranan qazların azaldılmasına dair öhdəliklərin ehtiva olunduğu Kioto Protokolunu ratifikasiya etmiş, 2016-ci il aprelin 22-də isə BMT-nin iqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Paris Razılaşmasının imzalanma mərasimində iştirak etməklə bu sənədə qoşulub.

Dövlət başçımızın “Təmiz ətraf mühit və yaşıl artım ölkəsi” olmağı milli prioritet kimi müəyyən etməsi əslində həm də Azərbaycanın növbəti dəfə beynəlxalq hüquqa sədaqəti, o cümlədən, beynəlxalq müqavilələrlə üzərinə götürdüyü öhdəliklərə vicdanlı yanaşmasının bariz nümunəsidir. Bildiyimiz kimi, 30 illik işçəl dövründə ərazi-lərimiz yaşıllıqların məhv edilmesi, yandırılması, təbii sərvətlərin talanması fonunda

ekosidə məruz qalıb. Azərbaycan işğala son qoymaqla əslində həm də davam edən böyük bir ekoloji felaketin qarşısını almış oldu. Bu gün isə ölkənin perspektiv iqtisadi inkişafı ilə bərabər ətraf mühitin sağlamlaşdırılması, yaşıllıqların süretli bərpası və artırılması, su ehtiyatlarından və dayanıqlı enerji mənbələrindən səmərəli istifadənin təmin edilməsi istiqamətdində mühüm addımlar atılır. Məhz bu inkaredilməz amillər qarşısında BMT-nin iqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası kimi mötbər bir tədbirin Azərbaycanda keçirilməsi ilə elaqədar yekdil qərar verildi. Prezident İlham Əliyevin də ifadə etdiyi kimi, bu, bəy-nəlxalq iqtisadiyyət tərefindən Azərbaycana böyük hörmət və etimadın, eləcə də ölkəmizin milli, regional və qlobal səviyyədə ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasının bariz nümunəsidir: «Azərbaycanda tədbir zamanı qlobal əhəmiyyətli məsələlər müzakirə olunacaq. Qlobal Cənub və Qərb və iqlim dəyişikliyi məsələlərinin öhdəsindən gəlmək üçün birlikdə bu prosesdə necə iştirak etməliyik, həmərliyi, ortaq məsuliyyəti necə gücləndirməliyik və iqlim dəyişikliyi məsələləri ilə bağlı müəyyən inamsızlığı necə azaltmalıyiq kimi məsələlər fərqli yanaşmalar kontekstində aktiv şəkildə müzakirə olunacaqlar».

K.Bayramov onu da xatırladıb ki, Prezident İlham Əliyev Qarabağı və Şərqi Zəngəzuru yaşıll enerji zonası elan edib ki, bu da, Qarabağın və Şərqi Zəngəzurun tezliklə yaşıll enerji mərkəzinə çevriləməsi deməkdir.

Səbinə Hüseynli

Mirzoyanın Metsamor yalanları...

Ermənistan coğrafi baxımdan Azərbaycandan keçən çayların hövzəsinin də yerləşdiriyinə görə onun ərazisində həyata keçirilən mədən sənayesi üzrə hər hansı bir tədbir ekoloji baxımdan mütləq ölkəmizə təsir edir. Mədənlərin bir çoxunun su mənbələrinin yaxınlığında yerləşməsi ətraf mühit üçün zərərlə hesab edilən kimyevi tullantıların çaylara axıdlımasına getirib çıxarır. Nəzəre almaq lazımdır ki, Ermənistanda uzun müddət Metsamor Atom Elektrik Stansiyası (AES) fəaliyyət göstərir. Məhz bu stansiyanın fəaliyyəti bölgənin ekoloji durumuna ciddi təsir edir.

Mayın 21-də Avstriyanın paytaxtı Vyanada Nüve Təhlükəsizliyi üzrə Beynəlxalq Konfrans (ICONS 2024) keçirilib. "Geləcəyin formalaşdırılması" mövzusunda baş tutan tədbirdə Ermənistandan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da çıxış edib. Erməni nazir bu dəfə de yalanları ilə dünya ictimaiyyətinin gözündə pərdə asmağa çalışıb. O, qeyd edib ki, ölkəsi Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyinin (BAEA) müvafiq tövsiyələrinə uyğun olaraq nüve təhlükəsizliyinin təmin olunması məqsədilə bir sıra layihələr icra edir.

Lakin Mirzoyan ölkəsində qəza vəziyyətində olan, istismar müddəti çoxdan başa çatmış Metsamor AES-in törətdiyi qlobal təhlükəye toxunmayıb. Öksinə, iddia edib ki,

ölkəsi Beynəlxalq Agentliyin təhlükəsizlik tədbirləri üzrə sazişlərinə və əlavə protokollarına tam əməl edir. O, əməkdaşlıq çərçivəsində Ermənistandan BAEA-nın müvafiq tövsiyələrinə uyğun olaraq obyekt

səviyyəsində nüve təhlükəsizliyinin yaxşılaşdırılması üçün bir sıra layihələr həyata keçirdiyini vurgulayıb: "Bu cür təkmilləşdirmələr, eləcə də atom elektrik stansiyalarının genişmiqyaslı modernləşdirilməsi və yenidən qurulması nüve enerjisinin lehine əlavə ictimai etimad və təbligat yaratdı". Erməni nazir tədbir iştirakçılarını inandırmaya çalışıb ki, Ermənistən özünün Milli Fəaliyyət Planı vasitəsilə BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1540 sayılı qətnamesi əsasında üzərine götürdüyü beynəlxalq öhdəlikləri tam şəkildə yerinə yeti-

şinin davam etdirilməsi mümkünsüzdür. Ən başıcası odur ki, AES-in maye tullantıları son nticədə transsərhəd çayı olan Araz çayına axıdır. Bu stansiya su qılığı olan ərazidə yerləşir, köhnələn reaktorunu soyutmaq üçün su dərinlikdəki quyuqlardan götürülür. Zəlzələlər zamanı yeraltı suların səviyyəsinin və axınların istiqamətinin dəyişməsi mümkünür, bu isə soyutma sisteminin etibarsızlığını aydın nümayiş etdirir. "Metsamor"dan qaynaqlanaraq bəzi nüve materiallarının qanunsuz ticarətinin aparılması da böyük narahatlıq doğurur. Ermənistən

ərazisində 200-dən artıq radioaktiv mənbələr mövcuddur. Bu mənbələr sırasına müxtəlif növ izotoplар daxildir. Ermənistanda radioaktiv izotoplara əlaqədar qacaqmalçılıq faktları da mövcuddur. Bu, radio-nuklidlərin terror məqsədilə istifadə edilməsi ehtimalını artırır. AES-in tullantılarının yerləşdirildiyi poligonların artıq dolduğu və yeni nüvə tullantıları poligonunun yaradılması göstərir ki, bu tullantıların yerləşdirilməsi ilə bağlı ciddi problemlər mövcuddur.

AES-in fəaliyyətinin davam etdirilməsi qardaş Türkiyədə də narahatlıqla izlenilir. Türkiyəli mütəxəssislərin təhlillərinə görə, "Metsamor"un radiasiya ilə çırkle-nən suları yeraltı sular ilə qarışmaqdə davam edir. Bu da

rə qarşı tədbir görüləməsi ilə bağlı müraciət daxil olub. Türkiyə Xarici İşlər Nazirliyi bəyan edib ki, AES-in bağlanması müstəsna məsuliyyət Ermənistən üzərinə düşür. Stansiya bütün region üçün risk faktorunu təmsil edir. Ankara həm MAQATE-nin baş konfranslarında, həm də beynəlxalq ictimaiyyətə lazımi müraciəti edərkən bu risklərden danışır. "Metsamor"un bağlanması ilə bağlı vurgulanır.

Təessüflər olsun ki, bu çağrışlar cavabsız qalıb. Rəsmi İrəvan dəfələrə bəyan edib ki, stansiyanın bağlanması üçün addım atmaq niyyətində deyillər. Qeyd edilib ki, stansiya ilə bağlı her hansı məsələ ortaya çıxarsa, dərhal Ermənistən hökumətinə məlumat veriləcək, ilk olaraq problemin olduğu və müəyy-

Türkiyənin İğdır vilayətində yaşayışın əhalinin sağlığının ciddi zərər verir. Təsadüfi deyil ki, 2022-ci ilin avqustunda Türkiyənin həm-sərhəd Qars vilayətində "Metsamor"da "mümkin qəza" hali ilə bağlı təlim keçirilib. Təlim Qars vilayətinin Fövgəladə Hallar İdarəsinin əməkdaşları tərefində reallaşdırılıb. Təlimin məqsədi radioaktiv tullantıların sızması zamanı görülecek tədbirləri təcrübədən keçirmək olub.

Bununla yanaş, hələ öten il Türkiyə Böyük Millət Məclisinin Müraciət Komissiyasına atom elektrik stansiyalarının yaratdığı risklə-

Nigar Orucova

ən tədbirlər görüləməsinin vacibliyə bildiriləcək. Göründüyü kimi, işğalçı ölkə hər vəchle öz terrorçuluq siyasetini davam etdirməkdədir. Ermənistən hakimiyətinin bu AES ilə əlaqədar məsuliyyətsiz davranışları, dünya ictimaiyyətini aldatmağa hesablanan yalan hesabatları bölgəni növbəti Çernobil və Fukusima qəzalarına doğru aparır. Öz əhalisinin və region dövlətlərində yaşayan xalqların təhlükəsizliyini nəzəre almayan Ermənistən hakimiyəti Metsamor AES-in fəaliyyətini dayandırmasına məcbur edilməlidir.

etmədən bir mühitdə danışmaq imkanı təmin edilməlidir. Valideynləri alkopol və ya maddə istifadəsini dəyişmək iqtidarında olmadığıda və ya istəmədikdə uşaqlar dəstək almaq hüququna malikdirlər və müvafiq dəstekdən məhrum edilməmelidirlər

Mövzu ilə bağlı uşaqların ehtiyyacları çox fərqli ola bilər. Evdə qayığının davamlılığını təmin edəcək, rutinlər və sərhədler yaratmaq ailə terapiyası, ictimai fəaliyyətlərdə iştirak etmek imkanlarının təmin edilməsi, etibarlı böyüklerə səhəbək və ya qruplara qoşulmaq imkanları. Körpələr evlərində və uşaq bağçalarında uşaq xidmətləri, məktəb və icma proqramları (məsələn, səhər yeməyi klubları və strukturlaşdırılmış məktəbdənənar proqramlar) bu məqsədə effektiv təşəbbüsələr ola bilər".

Ayşən Veli

PSİKOLOQ AÇIQLADI

Alkoqolizm - birləşmə, zehni və fiziki sağlamlıq, maddi vəziyyət, bütün ailə dinamikasına təsir edən xəstəlikdir". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında psixoloq Leyla

Əli deyib. Psixoloq sözlərinə belə davam edib: "İçki düşkünlüyü təkcə içki düşkünlərinə yox, bütün ailəyə və uşaqlara təsir edir. Bütün asılılıqlar evliliklərə bir neçə istiqamətdə mənfi təsir edir.

Alkoqoliklərin yetkin uşaqları necə olur?

Valideynlərin içki düşkünlərinə ailələrin övladlarında en çox rastlanan problemlər:

- Özgürən problemi;
- Davranış pozuntusu, antisocial davranışlar;
- Emosional çətinliklər yaşamaq, seviləməsi hiss etmək;
- Məktəbdə davranış problemləri (qəfil davranış, dəyişiklikləri, laqeydilik və ya fiziki/cinsi zorakılıq əlamətləri, kompulsiv davranış, utancaqlıq və ya digər uşaqlardan çəkinmə, müəllimlər və sınıf yoldaşları ilə döyüşkən və ya əməkdaşlıq etməyən davranışlar, davamlı sağlamlıq problemləri barədə məlumat vermək, ev tapşış-

rığını qəbul etmək və ya etməmək, standartlaşdırılmış testlərdən aşağı bal almaq);

- Sosial təcridin yaşaması. Dostları evə gətirməyin çox problemləri və ya utanc verici olduğunu hiss etmək və ya digər ailə üzvlərinə (məsələn, qardaşlar və ya himayədər valideynlərə) qayğı göstərdikləri üçün dostları ilə çöle çıxa bilməmək;
- Erken böyüme. Uşaqlıqdan yeniyetməliyə keçidə daha çox gərginlik yaşamaq.

Mütəxəssislər uşaqların valideynlərinin alkoqol və maddə asılılığı haqqında biliklərinə hörmət edilməli və onlara təhlükəsiz və mühakimə

Vəd və əməl: uğurla icra olunan sosial dəstək

Azerbaycanda siyasi, iqtisadi, hüquqi və digər sahələri əhatə edən fundamental islahatlar həyata keçirilir ki, bu da çoxşaxəli, ardıcıl və dinamik inkişafı təmin etməklə yanaşı, yeni inkişaf perspektivlərinin müəyyənləşdirilməsində də əhəmiyyətli rol oynayır. Ölkəmizdə yeni layihələr həyata keçirilir.

Son ikiyirmi ildə Azerbaycanda sosial-iqtisadi inkişaf, demokratik və müasir dövlət quruculuğu sahəsində mühüm mərhələ olub. Bu dövr ərzində Azerbaycan istər siyasi, istərsə de iqtisadi sahədə uğurlar qazanıb. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ötən müddətde regionlarda infrastrukturun yenidən qurulması və inkişafı, əhalinin sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində mühüm əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilib. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasetin əsasında Azerbaycan vətəndaşının maraqları dayanır. Ölkəmizdə son 20 il ərzində bütün sahələri əhatə edən sistemli və kompleks islahatlar aparılıb. Ölkə iqtisadiyyatının dayanıqlı və dinamik inkişafı təmin edilib. Həyata keçirilən tədbirlər Prezident İlham Əliyevin sosial siyasetinin başlıca hədəfinin əhalinin rüfahının təminatı olduğunu, bu siyasetin əsasında vətəndaş amili, sosial ədalet və humanizm prinsiplerinin dayandığını bir daha təsdiq edir. Həyata keçirilən müxtəlif tədbirlər, islahatlar və maliyyə təminatının gücləndirilməsi əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə təkan verir. Statistik

məlumatlara nezər salsaq görərik ki, ötən 20 ildə dövlət bütçəsinin illik sosial müdafiə və sosial təminat xərclərində 20 dəfədən çox artım baş verib. Minimum əməkhaqqı 38 dəfə artırıllaraq 345 manata, orta aylıq əməkhaqqı 12 dəfə artaraq 925,3 manata çatıb.

"BİZ BU MÜHARİBƏNI ŞƏHİDLƏRİMİZİN CANI-QANI BAHASI NA, HƏRBÇİLƏRİMİZİN RƏŞADƏTİ HESABINA, DÖVLƏTİMİZİN SIYASƏTİ HESABINA QAZANMISIQ"

Vətən torpağının azadlığı uğrunda can fəda edən mərd və cəsarelli oğulları ilə qurur duyur Azerbaycan. Müharibə başlayan ilk günlərdən Azerbaycan xalqının igid övladları düşməndən qisas almaq və 30 ilə yaxın işğal altında qalan əzəli torpaqlarımızın azad olunması məqsədi ilə silaha sarıldılar. Azerbaycan Ali Baş Komandan İlham Əliyevin etrafında six birləşərək şücaət, qəhrəmanlıq göstərdilər və Vətən torpaqları uğrunda vuruşdular. Cənab Prezident çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Biz bu müharibəni şəhidlərimizin canı-qani bahasına, hərbçilərimizin rəşadəti hesabına, dövlətimizin siyaseti hesabına qazanmışıq". Bu gün vətən torpaqlarının azad olunmasında sağlamlığını itirənlər və şəhid olanların ailələri dövlətimiz tərəfindən diqqət və qayğı ilə əhatə olunub. Azerbaycan dövləti və xalq üçün elbəttə ki, hər bir hərbçi əzizdir və dəvərlidir. Dövlət başçısı çıxışlarının birində onların həyatında yeni dövrün başlangıcını bildirmişdir: "Siz yaralanmışınız.

Amma bilin ki, biz sizin sağladacağımız. On ağır yaralanmış hərbçilərimizi həyata qaytaracağımız. Bizim hekimlərimiz indi gecə-gündüz çalışırlar. Bundan sonra da normal həyata qayıtmak üçün bütün lazımı tədbirlər görülecek. Bilirsiz ki, Birinci Qarabağ müharibəsində elini, qolunu, ayağını itmiş hərbçilərimiz üçün Mehriban xanımın şəxsi təşəbbüsü və nəzarəti altında müasir protezler getirilir. O protezlər ki, insanlar o protezlərdən istifadə edib futbol da oynaya bilərlər. Bütün bunlar təmin ediləcək".

Əlbəttə ki, vəd və əməl hər zaman özünü təsdiqləyib. Müharibənin qurtarmasından ötən müddət ərizində döyüş meydanında sağlamlığını itmiş hərbçilərin sağlamlığının tam bərpa məqsədi ilə 4-cü nəsil müasir protezler təmin edilib. Azerbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu "2016-ci ilin Aprel döyüslərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlər təmin edilməsi" layihəsini həyata keçirib.

İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİNĐƏN ƏVVƏL VƏ İKİNCİ QARABAĞ MÜHARİBƏSİNĐƏN SONRA ŞƏHİD AİLƏLƏRİ DAIM DİQQƏT MƏRKƏZİNDƏDIR

Şəhid ailələrinə və əllillərə qayğı göstərmək dövlətin prioritet vəzifəsidir və dövlət başçısı qayğıya ehtiyacı olan insanların, xüsusilə ölkəmizin

ərazi

bütövüyü uğrunda şəhid olmuş insanların ailələrinin, əllillərin sosial məsələlərinin həllini hər zaman diqqət merkezində saxlayır. Azerbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sosial sahəyə xüsusi qayğısı nəticəsində ölkəmizdə ardıcıl sosial islahatlar aparılmaqla sosial müdafiə və aktiv məşgulluq programlarının xeyli genişlənməsi, müasir və etibarlı, dayanıqlı sosial müdafiə sisteminin qurulması, sosial ödənişlərdə davamlı artırımlar təmin edilib. Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və Prezident İlham Əliyev tərəfindən yüksək seviyyədə, sosial sahəyə xüsusi diqqət və qayğı ilə davam etdirilən uğurlu sosial inkişaf strategiyası ölkəmizdə qarşısındaki dövrədə yeni-yeni sosial uğurların əldə olunmasına təminat yaradır. Şəhid ailələrinə və müharibə əllillərinə böyük diqqət və qayğı davamlıdır. Bütün bunlar ölkədə aparılan uğurlu sosial siyasetin və Vətən uğrunda öz canını fəda etmiş qəhrəman övladlarımızın ailə üzvlərinə və sağlamlığını itmiş müha-

ribə əllillərimizin daim dövlətin diqqət mərkəzində olmasının bariz nümunəsidir.

Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü və tapşırığı ilə bu sahədə müxtəlif böyük maliyyə tutumlu proqramlar reallaşır. Azerbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışının birində vurğuladığı kimi, "İkinci Qarabağ müharibəsindən əvvəl və ikinci Qarabağ müharibəsindən sonra şəhid ailələri daim diqqət mərkəzindədir. Bilirsiz ki, mənim şəhid ailələri, müharibə əllilləri ilə çoxsaylı görüşlərim olub. Onların məsih problemləri dövlət xətti ilə həll olunur".

471 ŞƏXS 492 ƏDƏD YÜKSƏK TEKNOLOGİYALI MÜASİR PROTEZLƏ TƏMİN OLUNUB

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azerbaycan Ordusunun möhtəşəm Zəfər əldə etdiyi 44 günlük Vətən müharibəsindən sonrakı dövrədə dövlət başçısının tapşırıqları əsasında şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları ilə bağlı genişməyəsi sosial dəstək paketinin icrası uğurla davam etdirilir. Sosial dəstək tədbirləri çərçivəsində postmüharibə dövründə şəhid ailələri üzvləri və müharibə veteranları olan 105 min şəxsə 118 min aylıq sosial ödəniş, 23 minə yaxın şəxsə bir-dəfəlik ödəmə təyin olunub.

Şəhid övladlarının təhsil haqları dövlət tərəfindən ödənilir, şəhid ailələrinə güzəştli ipoteka kreditləri, torpaq sahələri, onlara müavinət, pensiya ilə yanaşı Prezident təqaüdü verilir. Cənab Prezidentin göstərişi ilə şəhid ailələri mənzillə təmin olunur. Azerbaycan Prezidentinin 2014-cü il 20 iyun tarixli Sərəncamı müharibə əllilləri və şəhid ailələrinin dövlət tərəfindən mənzillə təminatı işlərinin sürətlənməsinə şərait yaradıb.

Şəhid ailələri, müharibə ilə əlaqədar əlliliyi olan şəxslərin mənzillə təminatı programı 5 dəfə genişlənib, onlar 6 000 mənzil və fərdi ev, müharibə ilə əlaqədar əlliliyi olan şəxsləre 528 avtomobil təqdim edilib. Şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nefərə 63 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilib. Müharibə ilə əlaqədar əlliliyi olan 2 147 şəxs 56,2 min reabilitasiya vətəsi, o cümlədən 471 şəxs 492 ədəd yüksək texnologiyalı müasir protez təmin olunub. Bütün bunlarla yanaşı, şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 21,8 min şəxsin məşgulluğu təmin edilib, o cümlədən 10,5 min şəxs özünüməşgulluq programına cəlb olunub. Postmüharibə dövründə qeyd olunan sosial dəstək paketi 128 min şəxsə əhatə edərək, onlara dəstək yönümlü 344 min xidmət göstərilib. Göründüyü kimi, Azerbaycan Zəfər qazandıqdan sonra dövlətimizin şəhid ailələrinə, qazilərə hərtərəflə dəstəyi, onların bütün ehtiyaclarının qarşıllanması, problemlərinin həlli, sosial təminatının yaxşılaşdırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

nefer itkin düşmüş şexsdən 71 neferi uşaqlar olub. Ermənistan əsir götürdüyü uşaqların saxlanılması faktını beynəlxalq təşkilatlar dan gizlədərək, onların sonrakı taleyi barədə indiyə kimi məlumat vermır.

Ermənistanın Azərbaycanın işgal etdiyi ərazilərdə girov götürdüyü uşaqlardan 168-i Əsir ve itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasının fəaliyyəti nəticəsində azad edilib. Bu uşaqlar ara-

Bir gün dünya onların göz yaşında boğulacaq

Heç düşündünüz mü, uşaqlar niyə müdafiə olunur, nədən müdafiə olunur? Niyə dünya onların qorunmağa ehtiyacı olan bir yerə çevrildi? Niyə uşaqlar qorxusuz, ürküsüz bir dünyada yaşaya bilmir? Dünyada haqları pozulan, zoraklığa məruz qalan, təcavüze uğrayan milyonlarla uşaq olduğu halda bu günün qeyd edilməsi necə təzadlıdır, deyilmi? Yalnız sənədlərdə müdafiə edilən uşaq hüquqları əslində necə, niyə pozulur? Mühəribə görən, işgala məruz qalan, ərazisinə təcavüz edilən Azərbaycanın, elcə də başqa ölkələrin mühəribədə öldürülən uşaqlarına qarşı edilən vəhşilikləri niyə dünya görmür?

Tarixciler deyir ki, təxminən 6000 ildir insanlar bir-biri ile müteşəkkil şəkildə döyüşürler, yəni mühəribə edirlər. Əvvəlcə qəbilələr, sonra tayfalar, padşahlar, sülalələr, indi də millətlər, dövlətlər bir-biri ilə amansız mübarizə aparırlar. Tədqiqatlar göstərir ki, dünyada indiyədək aparılan real mühəribələrin sayı təxminən 14 mindən çoxdur. Bu da o deməkdir ki, beşəriyyetin demək olar ki, mühəribəsiz bir günü olmayıb. Maraqlıdır, insanlar niyə dinc, əmin-aman şəraitdə yaşamaq yerine mühəribə etməyi seçir? Sühl içinde yaşamağı təmin etmek üçün mühəribə şərtidir? Axi bütün mühəribələr də dinc əhali, körpə uşaqlar zərər görür.

Qarabağ uşaqları

Azərbaycan öz müstəqillik tarixinə 2 ağır mühəribə sıçışdırıldı. Zoraki, məcbur qalaraq. Mühəribə bizim dövlətimiz üçün ən sonuncu yol idi, başqa ölkənin ərazisində təcavüz isə heç vaxt qəbul edilməyib. I Qarabağ Mühəribəsində ölkəmizə təcavüz edildikdən 30 il sonra II Qarabağ Mühəribəsi ilə ədaləti bərqrər etdi Azərbaycan. Lakin hər iki mühəribədə düşmən şərəfsizliyi ucbatından zərər görən, öldürülən, şikət qalan uşaqlar da oldu. Azərbaycan əsgərinin

sında Xocalıdan olanlar da çox idi. Amma uşaq ikən girov götürülen xeyli xocalılı uşağın taleyi hələ də qaranlıq olaraq qalır. Xocalı şəhərinin işğalı zamanı bir gecədə vəhşi qətlamın qurbanı olan 613 dinc sakindən 63-ü məhz uşaqlar idı. Xocalı faciəsi zamanı 25 uşaq hər iki valideynini itirib. Erməni vandallarının Xocalıda törətdiyi qanlı cinayət nəticəsində 76 azərbaycanlı uşaq isə həmişəlik əlib olub.

1992-ci ildə Xocavənd rayonun işğalı zamanı ermənilər Qarabağlı kəndindən girov götürdükləri 117 nəfer dinc sakini Xankəndinə apararkən yolda onları 76 nəfərini güllələmişdi. Onlardan 20 nəfəri 10-12 yaşına qədər uşaq, yarıya qədəri isə qadınlar idi. Füzuli rayonunun işğalı zamanı Horadiz yolunda tutulmuş 40 nəfər mülki şəxsin 29 nəfəri, Gorazilli kəndindən götürülmüş girovların 40 nəfəri, Kəlbəcər rayonunun Başlibel kəndindən girov götürülmüş qoca, qadın və uşağın 29 nəfəri yerindəcə öldürülmüşdə, cəsədlərə aqılalmaz vandallıqla işğəncə verilmişdi.

Kəlbəcər rayonunun "Tunel" adlanan yerində güllələnən və

Hamilə qadının qarnını bıçaqla yararaq körpəni çıxarıb itlər yedirən, güllələdikləri anasının döşünü kəsib ağlayan körpəsinin ağızına qoyan ermənilər tarixin qanlı səhifələrindən öz əməllərini nece siləcəklər? Atasını ağaca bağlayıb gözünün üstündə basmasına təcavüz edənlər, yeniyetmə qızları buz kimi soyuq fevral gecəsində çılpaq soyundurub qarın üstündə zorlayanlar, ağladı deyə anasının qucağından alıb avtomat süngüsünə keçirdikləri uşaqları tikə-tikə doğrayanlar, günahsız uşaqları dəmir boruya doldurdurub ağızını qaynaq amansızlıqla qətlə yetiriblər. 1988-ci ildə Qarakilsə-Pembək mahalında 70-ə yaxın 5-12 yaşlarında uşaqları yenə boruya dolduraraq, hər iki tərəfini bağlayıblarmış. Qətlamın üstünü 1988-ci ilin dekabrında baş verən zəlzelə zamanı köməyə gələn fransalı xiləsidiçilər açıblar.

Uşaqların başını diri-dirisi kəsən, körpələrin başına mismar çalan, yere uzadıb üstlərində tankla keçidlərini azyaşlıların işğəncəsindən zövq alan yırtıcıları niyə tanımadi dünya? Böyük meydanda, qızıldan saraylarda, bahalı kreslərlə, dəyirmi masalarda "hüquq", "azadlıq", "insan haqları" deyə bar-bar bağırınlar bunları görmürdü? Xocalının ərşə yayılan nələsi niyə eşidilmədi 30 il?

Balayanın qandonduran etiraf kitabından nələr yazılırdı?

Ermənilər Xocalıda uşaqlara qarşı etdikləri vəhşilikləri özləri də etiraf ediblər. Qəddarlılığı, vəhşiliyi ilə ad qazanmış Zori Balayanın 1996-ci ildə yazdığı "Ruhumuzun dirilməsi" kitabının 260-262-səhifələrində yazılırlar insanın dəmarında axan qanını dondurur:

"...Mən və Xaçatur onların saxlandığı zırzəmiyi daxil olanda artıq əsgərlərimiz bir uşağı pəncərənin çərçivəsinə tikmişdilər. Onun çox səs-küy etməməsi üçün olmuş atasının derisini qoparıb ağızına soxmusḍular. Sonra mən 13 yaşlı bir türkün baş, sinə və qarnından darısını qoparddım. Təxminən 7 dəqiqədən sonra uşaq qan itkisindən öldü. Mən birinci dərəcəli hekim kimi humanistəm, ona görə də uşağın başına getirdiyim zülmərdən xoşbəxtlik hiss etmirdim. Lakin daxilən sevinirdim... Xaçatur uşağın cəsədini tikə-tikə doğradı və itlərə yem kimi atdı.

Ardı Səh. 14

I Qarabağ mühəribəsində güllə atmadiği düşmən balaları böyüyüb o əsgərlərin balasına, nəvəsinə güllə atdı.

I Qarabağ mühəribəsi zamanı əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş Azərbaycan vətəndaşları arasında uşaqlar çox olub. I Qarabağ mühəribəsində 3890

yarısı uşaq olan dinc sakincları yük avtomobilinə yiğaraq yandıran vəhşilər insanlığa siğmayan üslülərlə insanlara işğəncələr veriblər. O işğəncələr zamanı qətlə yetirikləri 613 nəfər Xocalı sakininin 63 nəfərini azyaşlı uşaqlar təşkil edirdi.

edən əməllərinin cəzasını nece çəkəcəklər?

1988-ci il dekabrın 5-də ermənilər Hamamlı şəhərində (Spitak) 17 azyaşlı uşağı iri diametri boruya dolduraraq, hər iki tərəfini qaynaq ediblər. Borunu hündür uçurumdan dərəyə ataraq, körpələri

Bir gün dünya onların göz yaşıında boğulacaq

Əvvəli-Səh-13

Həmin axşam biz daha 3 türk törəməsinin başına həmin oyunu açdıq. Men patriot, vətəndəş, erməni borcunu yerinə yetirirdim. Xaçaturun ve digərlərinin gözlərində mən güclü qisas mübarizəsi görürdüm. Sonra mayor Suren mənə dedi ki, biz vəhşi deyilik, lakin soyuqqanlı olmalıyıq. Türk cəlladlarının elində qətlə yetirilən ermənilərin ruhları sakitleşib, şad olmalıdır. Ərtəsi gün biz kilsəyə getdik. Orada 1905-ci ildə ölen ermənilərin ruhlarına dua oxuduq və dünən gördüyüümüz, törətdiyimiz vəhşiliklərə görə Allahdan bizi bağışlaşmasını istədik..."

Əgər uşaqlara edilən zülmlər bağışlanarsa...

Nə I Qarabağ Müharibəsindən sonra, nə də müharibə olmadığını iddia etdikləri ataşəs dövründə dinc durmadı qanıçənlər. Gah partlayıcı qoyduqları oyuncaqla, gah zəhərli su ilə, gah atdıqları bomba ilə, gah da güllebaran etdikləri evlərde günahsız körpələrə qızıdlar. Füzuli rayonunun Alxanlı kəndində, öz evinin qarşısında, nənəsinin qucağında erməni vəhşiliyinin qurbanı olan 2 yaşlı Zəhra hansı günahın sahibi idi? Çayda tapıldığı oyuncağı evə getirib oynayan, içindəki partlayıcının partlamasından ölen Aygün kimə nə etmişdi? Tovuzda 13 yaşlı Ramin biçənəkdən ot getirməyə getmişdi sadəcə, gülleldilər.

İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı da atdıqları raketlərlə nə qədər uşağın həyatına son qoyular. Naftalanın Qaşaltı kəndində 12 yaşlı Şəhriyar Qurbanov və onun 14 yaşlı bacısı Fidan Qurbanova ermənilərin güllebaran etdikləri evlərində can verdilər, Ağcabədi rayonunun Taynaq kəndinin atəşə tutulması nəticəsində 14 yaşlı Fərid İsgəndərov həlak oldu, Gəncəye endirilən raket zərbələri 6 uşağın ölümüne səbəb oldular. 11 yaşlı Orxan Xəlli, 6 yaşlı Məryəm Xəlli, bir yaşlı Medina Şahhnəzərli, 10 aylıq Nərim Xalıqova, 15 yaşlı Nigar Əsgərova, vətəni Azərbaycana bibisi ilə qalmış üçün gələn 13 yaşlı Rusiya vətəndaşı Artur Mayakov... Dünyə onlara qarşı edilən ədalətsizliyə niyə səs çıxmadı? Bəs onların haqqı, hüququ niyə müdafiə edilmedi?

Tərtər rayonunun Kəbirli kəndində raket hücumu nəticəsində 16 yaşlı Orxan İsmayılov, Bərdə rayonunun Qarayusifli kəndinin atəşə tutulması zamanı 7 yaşlı Aysu İsgəndərova, Bərdə rayonunun Yeni Ayrıca kəndinin atəşə tutulması nəticəsində 16 yaşlı Şahmalı Rəhimov qətl edildi. Tərtər rayonunun Həsənqaya kənd sakini, 16 yaşlı Turanə Həsənova, Ağdamın Şıxlardır kəndi istiqamətində erməni snayperine tuş gələn Orta Qərvənd kənd sakini 9 yaşlı Fariz Bədəlov, Tovuzun Əlibəyli kəndində düşmənə məxsus partlayıcı qurğunun işə düşməsi nəticəsində Aygün Şahmalıyeva qətl edilərken harada idi haqq-ədalət? Əgər uşaqlara edilən zülmlər bağışlanarsa, o zaman nə ilahi ədalətin, nə dünya nizamının bir hökmünən olmadığı da sübut olunur.

Bütün bunların fonunda nə I Qarabağ Müharibəsində, nə də II Qarabağ müharibəsində Azərbaycan döyüşçüləri 1 nəfər də erməni uşağına gülle atmayıb, zərər verməyib. Uşaqların milliyəti, dini, irqi, düşmənliyi əhəmiyyətli deyil bizim üçün, bir həqiqət var - uşaq günahsızdır. Hər nə qədər erməni uşaqları bize qarşı düşmən, nifrət içinde böyüdülsə də, yenə də heç bir azərbaycanlının düşmən uşağına qarşı zorakılıq etməyə əli qalxmaz.

Bütün müharibələr göz yaşıdır

Müharibə barədə çox əsərlər yaradılıb- tarixi romanlar, tablolar, bəstələr, filmlər. Bütün əsərlərin bir ana mövzusu var – müharibə heç bir halda xoşbəxtlik getirmir. Müharibədə qalib tərəf olmur, çünki hər iki tərəfdən ölürlər olur. Real qalib olan da itirdiyi canlara görə özünü tam qalib hiss edə bilmir. Xatırlayın, II Qarabağ Müharibəsində əldə etdiyimiz haqlı zəfer zamanı içimiz yana-yana, şəhidlərimizi xatırlayaraq neçə yarımcıq sevinirdik. Müharibə, hansı səbəbdən olursa olsun, hər kəs üçün qan və göz yaşıdır, insan faciəsidir. O canlar ölməsin, oğullar şəhid olmasın deyə 30 il təxire salınan münəqşə bir gün müharibə ilə nəticələnəcəkdi, bu qəçilmez idi.

Müstəqil Azərbaycanın dövlətliyinin möhkəmlənməsi hər şey-

dən əvvəl respublikada vətəndaşların hüquqlarından, qanunun alılıyından asılıdır. Demokratiyanın ardıcıl inkişafı, siyasi plüralizmle berabər, insan azadlığı şəraitində her bir vətəndaşın söz, vicdan, din, sahibkarlıq, mülkiyyətçilik, seçib-seçilmək kimi hüququnu təminetmə funonda baş verir.

İnsan hüquqları bir dövletin əsasını təşkil edən, o dövleti daim güclü edən demokratik proseslerin təməl daşıdır. Çünkü vətəndaş cəmiyyətinin formalşdırılması, demokratik-hüquqi dövlət quruculuğu, bilavasitə insan hüquq və azadlıqlarının möhkəm təminatının bünövrəsi üstündə mümkündür. Bir ölkədə vətəndaşın hüquqi azadlığı yoxdursa, o ölkənin idarəetməsində, siyasetində çatlar yaranacağı mütələqdir.

İllərlə Qarabağ problemindən qidalanan böyük dövlətlərlə yanaşı, Ermənistan da Qarabağ yaradımı daim qasımaqla problemi şaxələndirməyə çalışırdı, dünyadan diqqətini yalançı, qondarma soyqırıma cəlb etməyə çalışırdı. Qərb dövlətləri, xüsusən də Fransanın gizli və açıq himayədarlığı ilə başından böyük işlərə can atan Ermenistana "dayan!" deyen olacaqdı əlbət. 30 ildir öz tarixi tor-

pağına həsrət qalan dövlətin səbrinin bir sonu olacaqdı, o dəmir yumruq bir gün mütləq günahkarları əzəcəkdi. Bir gün işiq qaranlığı qalib gələcəkdi, müharibənin böyüməyə qoymadığı uşaqların qışası bir gün alınacaqdı.

Uşaqlar öldürüləməsin, güldürülsün

20 ildir yanan biri kimi bəzən çətinlik çəkirmək sözləri seçməyə, kəlmələri yazıya düzənməyə. Boğularaq, boğazım düyünlənərək, qəhrədən udquna-udquna yazıram bəzi yazıları. İçində uşaqların-ən məsumlarının, ən təmizlərin, ən günahsızlarının yaşadığı dönyamızı nə hala, nə vəzifəyə gətirib çıxardı insanlar... Bəzən yazılarınımın bağırdığını, qışqırığını hiss edirəm, cünki elə mövzular var ki, bağıraraq eşitmək isteyirsən, yazaraq yox. O yazıların yüksü çiyimi ezi, yazacaqlarının bütün ağrısını, acısını, öldürülən uşaqların əzabını, valideynlərinin çarəsizliyini ifadə edə bilməkdə, sözər aciz qalandı, kəlmələr çare-siz olanda mən de çərəsiz qalıram.

İnsanlar üçün dünya getdikcə cəhənnəmə çevrilir, müharibələr, xaos, qarşidurma, epidemiyalar...

Uşaqların zorlandığı, təcavüz edildiyi, oğurlandığı, istismar edildiyi, qul kimi işlədildiyi bir dünya kimin nəyinə lazımdır ki? Belə bir dünyada uşaqların müdafiəsi gününün olması ile olmaması arasında elə də böyük ferq yoxdur. Müharibələrde öldürülən günahsız uşaqların ahi hekk olub dünyanın divarlarına, hərdən eşidirəm mən. Müharibə qan deməkdir, ölüm deməkdir, ağrı deməkdir, bayati deməkdir. Kimə lazımdır ki bu cür dünya? Qan qoxuyan, ölüm iylenən... Bütün insanların bir dileyi olmalıdır mənçə. Dünyada müharibələr dayansın, uşaqlar odun-alovun içindən yox, gül-çiçək bağçalarından keçsin. Bütün insanlar bunun üçün çalışmalıdır, dünyanın dəyişməsi mütlaqdır, qaćınılmazdır.

PS: Suriya müharibəsi, 2014-cü il. Bombardmandan yaralı çıxarılmış 3-4 yaşlarında körpə oğlan uşağının son nəfəsində "Mən sizdən Allaha şikayət edəcəm, hər şeyi ona danışacam", - deyib can verməsi dünyanın üzüne tüpürmək demək deyildimi?

Lale Mehrali

"Ermənistanda müxalifətin hakimiyyətə gəlməsi ölkəni bir neçə il geri salacaq"

Rusiya Beynəlxalq Əlaqələr Şurasının eksperti Aleksey Fenenko "Moskva-Baku" portalına müraciətində Ermənistanda baş verən son hadisələri şərh edib. Müraciəti oxucularımıza təqdim edirik.

- Aleksey Valeriyeviç, bir gün əvvəl Ermənistanda müxalifət Yerevanda keçirilən mitinqdə Tavuş arxiyepiskopunu baş naziriye namizəd elan etmişdi. Arxiyepiskop özü də bu səbəb-

Rusiyalı politoloq: "Erməni cəmiyyəti uzun onilliklər ərzində millətçilik və radikalizm üzərində tərbiya olunub"

ordusu yoxdur. Onların edə biləcəyi en yuxarı halda sürgündə separatçı "hökumət" yaratmaqdır. Bəs onu kim dəstəkləyəcək? Bu, qeyri-realdır.

Müxalifətin irəli sürdüyü gündəmin Paşinyanı devirmək və Qarabağı qaytarmaqdandan başqa principial məzmunu yoxdur. Amma hakimiyyətə gəlsələr, ölkəni neçə inkişaf etdirəcəklərinə cavabları yoxdur.

Şunu söyləyirdilər. Amma heç kim izah etmedi ki, bura onların torpağı deyil. Neticədə bu insanlar üçün həyatlarının en dəhşətli günü Ermənistandan işğal etdiyi torpaqları itirməsi oldu.

Maraqlıdır ki, indi müxalifətin başına kilsə nümayəndəsi qoyulub. Görünür, erməni cəmiyyəti üçün digər selahiyətlər artıq tükeñib. Müxalifətin əsas şəhəri isə "müqəddəs mühərbi" şəhəri idi.

dən dini fəaliyyətini "dondurdu". Onun sözlərinə görə, o, siyasi yola "ədalət" naminə girir. Müxalifətin hakimiyyəti devirmək perspektivi necədir?

- Arxiyepiskop başda olmaqla müxalifət Qarabağın qisasını almaq çağırışı ilə "Qarabağ kartı"ndan istifadə edir. Necə qisas almaq olar? Ermənistandan güclü

Erməni cəmiyyəti uzun onilliklər ərzində millətçilik və radikalizm üzərində tərbiya olunub. İnsanlara bildirilib ki, işğal olunmuş ərazilər onların torpaqlarıdır. Bu gün indiki müxalifət də milli hissələrə oynayır və əhali arasında yenidən Azərbaycana qarşı nifrət hissi aşılıyır. "Qarabağ klani" insanların başına "Qarabağ" lazımlı olduğunu və buranın kainatın mərkəzi old-

Müxalifət və "Qarabağ klani"nın qalıqları Ermənistandan baş nazirinin Azərbaycanla sərhədin delimitasiyasına razılıq vermesinden istifadə etmek və bunu Paşinyanın xəyanətinin son daması kimi qələmə vermək qərarına gəliblər. Bu bir daha sübut edir ki, Ermənistanda revanşist əhval-ruhiyyə hələ de yaşamaqdadır. Çoxları Azerbaycanla sülhə doğru addımı

həyata keçirilən bütün sülh gündəmini legv edəcək. Radikal müxalifət hakimiyyətə gəlse, ölkəni daha da siyasi və iqtisadi çıxılmaz vəziyyətə salacaq. Çətin ki, arxiyepiskop xalq naminə nəyəsə cəhd etsin. "Qarabağ klani"nın yeni varianti altında olan siyasetçilər də eyni şəkildə ciblərini sıralayacaqlar. Revanşist hökumət sülh prosesini dondurmaqla yanaşı,

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

rədd edir.

Müxalifət hərəkatı ehalini qorxutmaqdır, onun milli hissələri ilə oynamaqda davam edir. Deyirlər ki, əvvəlcə ikinci Qarabağ mühərbiyəsini ududular, ərazilərinin çoxunu itirdilər. Sonra bütün Qarabağı itirdilər. Hakimiyyət təhlükəsizlik vektorunda dəyişiklik edəcəyini və Qərbin Ermənistən ordusunu tez bir zamanda demək olar ki, yenidən silahlandıracağını və edirdi. Əhalinin radikal düşüncəli hissəsi qisas almaq arzusunda olmağa başladı. Amma sonda məlum oldu ki, heç kim Ermənistəni dərhal yenidən silahlandırmak fikrində deyil və əger silah təchizatı olsayıdı, bu, yalnız məhdud miqdarda olardı. Üstəlik, Qərb ölkələrindən heç biri Ermənistən üçün döyüşməyəcək. Heç kim Avropa Birliyinə də aparmayıcaq. Ona görə də siyasi mübarizədə Paşinyana qarşı istifadə ediləcək bir şey var.

Ermənistanda yenidən qisas almaq istəyən, öz siyasetini millətçilik, Azərbaycana və digər qonşulara ərazi iddiaları üzərində qurancıların hakimiyyətə gəlisi başqa məsələdir. Bu, ikinci Qarabağ mühərbiyi başa çatıqdan sonra

regionda yeni mühərbiyə səbəb olacaq. Azərbaycan texribatları dayandırmağa məcbur olacaq və vəziyyət yeni eskalasiyaya, Ermənistən üçün yeni faciəyə doğru gedəcək. Beləliklə, müxalifət ölkəni bir neçə il geriye atacaq.

Əgər bu gün Ermənistənin indiki hakimiyyəti en azı Azərbaycanla sülh yolu ilə gedirse, o zaman İrvanda radikalmanın hakimiyyətə gəlməsi ölkənin çökməsinə getirib çıxaracaq.

Müxalifət Paşinyanı devirə biləcəkmi? Ola bilər. Baxmayaraq ki, indiki baş nazir dəfələrlə siyasi sağ qalma möcüzələri nümayiş etdirib. Hesab edirəm ki, erməni dövlətçiliyinin böhranından qaçmaq olmaz. Onun bu böhrandan hansı vəziyyətdə çıxacağı sual altındadır.

İndi Ermənistən bir neçə variantı var. Birincisi, regionda mövcud real illəri tanımaq, qisas almadan imtiyət etmək və gələcəyimizi məhrəban qonşuluq şəraitində qurmağa başlamaqdır.

İkincisi, tez bir zamanda qisas almağa hazırlaşmaq, mühərbiyə başlamayaq və nəticədə daha çoxunu itirməkdir. Çünkü bu revanşın reallaşmasında Ermənistəna heç kim kömək etməyəcək. Bəs Ermənistəndən nə qalacaq? Belə olan halda, nəhayət, dövlətçiliyini itirəcək.

Üçüncü variant dayandırılmış siyaseti davam etdirməkdir: nə sülh, nə də mühərbiyə prinsipi. Və belə bir siyaset millətçilərin körkəldiyi növbəti iğtişaşlara səbəb olacaq.

- İndiki vəziyyətdə Rusiya nə edəcək?

- Rusiya kənardan izləyəcək və qarışmayacaq. Görünür, Moskva anlayır ki, Ermənistənin KTMT-dən çıxması qəçilməzdir. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi artıq Ermənistəndə səfirini məsləhətləşmələr üçün çağırıb. Rəsmi Moskva isə bu addımı heç bir təfərruatı ilə şərh etmir. Təbii ki, Moskva indiki hakimiyyətin qərbyönlü vektoru ilə kifayətlənmir. Amma regionda sabitliyin pozulmasına da ehtiyac yoxdur. Bu gün Rusiya Qərble qlobal münəqşəsi kontekstində Cənubi Qafqazda möhkəm sülhə, o cümlədən Azərbaycan kimi sabit tərəfdəşərlərə qarşılıqlı elaqədə olmaq və strateji əhəmiyyətli layihələri, o cümlədən nəqliyyat və logistika layihələrini birgə həyata keçirmək üçün lazımdır.

Elçin Bayramlı

Valideynlər övladlarını müstəqili həyata necə hazırlamalıdır?

"Bəzən valideynlər düşünür ki, uşağın hər istədiyini etməsək bu onun psixologiyasına pis təsir edər, hətta travma yarada bilər. Ancaq, bu doğru yanaşma üsulu deyil. "Mən istəmişəm olmayıb, amma uşağım bunu yaşamasın" kimi düşüncədə olan və övladlarının hər istədiyini etməyə çalışıan valideynlər də var. Belə valideynlər qeyd etdiyim kimi, davamlı öz uşaqlığında problemləri xatırlayıv və uşağının onları yaşamaması üçün hər istədiyini edir və "yox" keliməsini deyə bilmir.

Belə ki, valideynlər özləri də fərqində olmadan övladlarının hər istədiyini edərək narsist, kaprizli uşaqlar yetişdirə bilirlər". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında Amerika Beynəlxalq Nevrorequlyasiya və tədqiqatlar Dərnəyinin rəsmi Azərbaycan təmsilçisi, Psixologiya Elmi-Tədqiqat İstututunun elmi işçisi, Uzman-Klinik psixoloq Narinc Rüstəmovaya deyib. O bildirib ki, sonrakı mərhələlərdə belə uşaqların cəmiyyətə adaptasiyası, insanlarla münasibəti və s. kimi məsələlərdə problemlər üzə çıxır. Belə uşaqlar "yox" keliməsini bilmədikləri üçün gələcək həyat dönenlərində insanlarla münasibətində və ya məsələn iş yerində hər hansı problemlə qarşılaşıldıqda və həmin proses onların istedikləri kimi olmadıqda onlarda insanlara, cəmiyyətə qarşı aqressiya yaranmağa başlayacaqdır.

Valideynlərin digər çətinlik çəkdiyi mövzulardan biri də, uşaqların ata-anaya hədsiz bağlılılığıdır. Son vaxtlar "Uşağın ana-dan həddindən artıq asılı olması, anası ile məsləhətleşmədən heç bir addım atmama-sı, həyatını davam etdirməkdə çətinlik çək-məsi kimi problemlər bu gün nə qədər aktualdır?" kimi çox suallar alırıq. Xüsusən analar uşaqla çox vaxt keçirdiyi üçün bu hala ana-uşaq münasibətində daha çox təsadüf edilir. Bu ana-uşaq simbiozu adlanır. Belə

PSIXOLOQ FİKİRİ

olduqda ana evdən çıxa bilmir, çıxsı da uşaq narahat olduğu üçün məcbur qalıb onu da özüyle aparır. Bu hallar nəinki balaca uşaqlarda, hətta evdə sərbəst qala biləcək 8-9 yaşlı uşaqlarda da təsadüf olunur. Uşaq aqressiv davranışır, ağlayır, valideyn getməsin deyə ısrarçı davranış sərgiləyir. Zaman keçidkə bu özünü uşaqda daxili gərginlik, yuxu pozulmaları şəklində göstərə bilir. Bu döndəmə uşaqda sanki özgürən formalaslaşır və o davamlı yanında kiminsə olmasına ehtiyac duyur, dəstək gözləyir.

Ancaq unutmamalıq ki, övladına nümunə olə valideynlərin özleridir. Digər bir qayda ondan ibarətdir ki, valideynlər övladlarını hər hansı hərəkətinin və ya verilən tapşırığın yerinə yetirilməsindən asılı olaraq mükafat verməkdən, şərt qoymadan çəkinməlidirlər. Məsələn: "dərslərini gec edən və ya tənbəlli edən, etmək istəməyən uşaqa valideynlər bildirir ki, dərslərini vaxtında et bitir sənə sevdiyin şirniyyatı alacam" və s. bunlar doğru yanaşma üsulu deyil. Zamanla artıq övlad özü də valideynlərə şərtlər qoymağa başlayacaqdır.

Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, etrafımızda bəzi insanlar olur ki, bir məsələdə deyil, həyatlarında baş verən bir çox şeylərdə qərarsız, tez-tez fikir dəyişən olurlar. Ona görə də kiçik yaşlardan valideynlər uşaqlara qərar qəbul etmək vərdişini aşılmalıdır. Xüsusən avtoritar və mükəmməliyyətçi ailədə böyükən uşaqlarda bu hallara çox təsadüf edilir. Çünkü qərarları onların yerinə valideynləri düşünür və öz istəklərinə görə onları yönləndirir. Başqa sözə ifadə etsək övladlarına seçim haqqı vermirlər. Artıq övladı böyükən müəyyən yaşa çatdıqda isə valideyn onun məsuliyyətsiz olmasından, düzgün qərar qəbul edə bilməməsindən şikayətlənir. Ancaq, valideynlər bilməlidirlər ki, bunun təməlini onlar qoyub. Qeyd etdiyim kimi burada əsas məsələlərdən biri valideynin övladına seçim haqqını verməsidir.

Səbinə Hüseynli

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşımı Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressinform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırlıq!

Üst qonşunun evimizə vurduğu zərəri kim ödəməlidir?

VƏKİL
ACIQLADI

Azərbaycan Respublikası Mülki Məcəlləsinin 21.1-ci maddəsinə əsasən, zərərin əvəzinin ödənilməsinə teləb etmək hüququna malik olan şəxs ona vurulmuş zərərin əvəzinin tam ödənilməsinə teləb edə bilər, bu şərətə ki, qanunda və ya müqavilədə zərərin əvəzinin daha az miqdarda ödənilməsi nəzərdə tutulmasın". Bu sözləri SIA-ya açıqlamasında vəkil Turan Abdullazadə deyib.

Turan Abdullazadə sözlərinə belə davam edib: "Zərər dedikdə, hüququ pozulmuş şə-

sin pozulmuş hüququnu bərpa etmək üçün çəkdiyi və ya çəkməli olduğu xərclər, əmlakdan məhrum olması və ya əmlakının zədələnməsi (real zərər), habelə hüququ pozulmasayı, həmin şəxsin adı mülki dövriyyə şəraitində əldə edəcəyi gelirlər (əldən çıxmış fayda) başa düşülür. Həmin Məcəllənin 157-ci maddəsinə əsasən əger mülkiyyətə qəsd və ya başqa maneələr eşyani götürmədən və ya ondan məhrum etmədən töredilirse, mülkiyyəti qəsd edəndən bu hərəkətlərə son qoymağı tələb edə bilər. Bu cür hərəkətlər davam etdirildikdə mülkiyyətçi həmin hərəkətlərə son qoymulmasını məhkəmə vasitəsilə tələb edə bilər.

Həmin Məcəllənin 170-ci maddəsinə əsasən ikitərefli təsirlərin töreyə biləcəyi hər bir torpaq sahəsi və ya digər daşınmaz əmlak qonşunun sahəsi və ya əmlakı sayılır. Qonşu torpaq sahələrinin və ya digər daşınmaz əmlakın mülkiyyətçiləri, qanunda nəzərdə tutulmuş hüquq və vəzifələrindən əlavə, bir-birinə qarşılıqlı hörmət bəsləməlidirlər. Öz mülkiyyət hüququnu həyata keçirən her kəs qonşunun mülkiyyətinə cürbəcür hədsiz təsirlərdən çəkinməlidir. Xüsusən, işlənmiş qazlar, tozun, ağır qoxuların, ses-küyün və ya titreyişlərin bütün ziyanlı və torpaq sahələrinin mövqeyinə və xarakteristikasına görə qanun-

suz təsirləri qadağandır. Həmin Məcəllənin 1097-ci maddəsinə əsasən mülki hüquq pozuntusu (delikt) nəticəsində fiziki şəxsin şəxsiyyətinə və ya əmlakına vurulmuş zərərin, habelə hüquqi şəxsin əmlakına və işgüzar nüfuzuna vurulmuş zərərin əvəzi zərvurən tərefindən tam həcmədə ödənilməlidir. Qanunla zərərin əvəzini ödəmək vəzifəsi zərəri vurmayan şəxsin öhdəsinə qoyula bilər.

Eyni zamanda mülki qanunvericiliyə əsasən, mülki hüquq pozuntusu (delikt) hüquqla və ya qanunla müdafiə edilən başqa şəxə (zərərçəkənə) birbaşa ziyan və ya zərər vurulmasına gətirib çıxaran təqsiri, hüquq zidd (mülki qanunvericiliyin normalarını pozan) əməldir (hərəkət və ya hərəkətsizlikdir).

Delikt töretdim şəxs mülki hüquq məsuliyyəti daşıyır. Qanunvericiliyin məzmunundan göründüyü kimi, qonşular bir-birinə vurduqları maddi zərərə görə mülki məsuliyyət daşıyırlar.

Ayşən Vəli

Baş redaktor:
Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Səhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

"ƏLİNÇ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMIYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL

YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR

Tel: 598-33-90

Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200